

En Siö-Book /

Som innehåller

Om Siöfarten i Öster-
Siön /

Jämwäl om Koosar / Landkänningar /
Streckningar / Inloper / Banckar och
Grunden.

The Enfaldigha Siöfarende til tjänst / Under-
visning och Rättelse /

Kortelighen sammanfatt

Av

Johan Wänßon / Stryman /
medh sin egghen bekoftnade / och fins hoos
honom til köps.

Tryckt i Stockholm aff Ignatio Meurer /

Åhr 1 6 4 4.

Må Christina medh Gud; Nådhe / Sveriges /
 Göthes och Wendes vthförade Drottning och Arffurstinna /
 Stoorfurstinna til Finland / Hertiginna vthi Estland och Carelen /
 Fröken öfwer Ingermanneland ic. Göre witterligit / at efter såsom vår Tie-
 nare och Älder Styraman vnder vårt Ammiraliter, Förståndigh **Johann**
Månson / hafwer vthi wårket til at försärdighe en Dook eller Besskrifning
 om alle Landstreckningar / Kännningar / Julop och Dampnar / medh hwad meer
 ther aff dependerar, så wäl såsom och sielswa Kooserne ifrån then ena Dret til
 then andra vthi hela Östersjön. Våre Vnderfåtare som Seglaken ther samnas
 städes icke och bruka / til merkelig Nytt och Vnderrättelse : Och then samna
 oppå egen Omkostnad aff Trycket wil låta vthgå : Hwarföre / och såsom oss
 ihetta hans godha Bpsäth och förchafwande Wår År behageligit : Alltså wes-
 le wij honom i Krafft aff närmarande vårt Dreeff hafwa Privilegeradt / at in-
 gen vthi vårt Konungerrike Sverige / och Stoorfurstendöme Finland / eller
 andre Provinzer och Stådher / som vnder Våre Kongl. Ghibeth höra och ly-
 da / boendes / skall må eller sigh fördrifsta innan tolf Åhrs förlopp / berörde
 Dook på nytt at vpleggia och tryckia låta / wedh itt hundrade Daler Sil-
 fvermynt och alle Exemplarens som öfwarerådas kunne / Förlust och
 Confiscation til Målsäganden. Ther och någon befinnes / innan berörs
 de tjdth någre Exemplar aff thenne Dook Vthrykkes Trycke / at införa i Rik-
 ket / then skal samma Plicht och Straff som förbenämpt är / wåra vnderkastat.
 Hår hwar och en som wederbör weet sigh at efferrätta. Til ytermerta wisso
 är ihetta medh våre Secret och våre sampt Sveriges Rikles respective
 Förmyndares och Regerings Vnderskriff bekraftat. Darum Stockholm
 then 15. Martij 1644.

Per. Brahe Gråfwe
 til Wisingborg / S.
 R. Dräger.

Carl Gyldenhielm /
 S. R. Ammiral.

Jacob de la Gardi ,
 S. R. Marsk.

Niel Orenstierna /
 S. R. Cansler.

Gabriel Orenstierna / Fröherre til Mörby
 och Lindholmen / S. R. Ståtemästare.

Hennes Kongl. May. til Sverige / Vår Allernå-
digste vthforade Drotningz och Urfffröskens höghbe-
trödde Mån/Råd och Ammiraler,
Then Edle och HöghWålborne Herre/

Herr Carll Carlsson Gylldenhielm /
Frgherre til Berguara / Herre til Sundbyholm och
Rasby / S. K. Råd och Ammiral, så och Lagman
vthöfwer Tjohåradz lagsagu vthi Småland.
Then Edle och Wålborne Herre

Herr Clas Flemming / til Willnäs och
Nornäs / S. K. Råd / Ammiral och Sver Stå-
hållare på Stockholms Slott / medh thes vnderliggiande Stå-
der, så och lagsman vthöfwer Södre Finlandz lagsagu.
Then Edle och Wålborne Herre/

Herr Erich Rynning / til Siösa och Lag-
mansö / S. K. Råd och Ammiral, så och
Lagman vthöfwer Södherrmanneland.
Edle och Wålborne/

Nike Hansson Bliffsparre / til Joensberg och Erffwe-
gårde / Ammirals Adjutant.
The Edle Wålborne och Wålördige/

Glas Bielsenstierna / til Åhrskadh och Ingarö } Vice Am-
Simon Styfwer / til Hammarby / } miraler.
Edle Wålördige

Richard Clerck /
Daniel Jönsson Struß /
Hindrich Hansson. } Majorer.

Så och samptlige Skepz och Artollerie Capitainerna / samt Leutenanter och
Fendritcher / som vnder thet Kongl. Ammiraliteret wid närvarande tidh
tiena och brukade warða.

Måne respectivè nådige Herrer / gunstige Promotorer
Besordrare och godhe Gymnare,

291
Höghwälborne nådighe Herrar/
samt Edle/Wälborne/Wälbördige/Är-
lige och Manhafftige goda Män/ E. Ex-
cell. N. N.^{de} H. H.^{de} Wälb. och Man-
haff.^{de} är iagh ringa Person högelighen förorsakad
worden/på thet ödmuik-tienst-och flätigste til betacka/
för all högh Nåde/Gunst och Benågenheet som aff E.
Exc. N. N.^{de} H. H.^{de} Wälb. och Manh.^{de} migh alt se-
dan iagh vthi Kongl. M.^{te} och Cronones Tienst ward
antagen/öfwerflödeligen bewist är/eenkannerlighen
för then nådighe Promotion, befordring/och mine wil-
fors förbättring som E. Excell. N. N.^{de} H. H.^{de} migh
vthi mitt Styremans Embete hafwa wedersfabras lä-
tit/hwillet at afftiena och meritera, iagh effter yttersta
mine Kraffter och Förmögenheet/migh städja ombe-
fläta wil och skall then skund iagh lefwer. Thernäst
Höghwälb. nådighe Herrar/Wälbördige och Man-
hafftige godhe Män/såsom iagh aff långligh tydh / så
wål vthi warande min Tienst vnder thet höge Kongl.
Amiralitetet, medh Kongl. May.^{te} och Cronones
Skep/som ock tilförende/hafwer handterat Segla-
gen i Östersjön/och ifrån begynnelsen giord min yter-
sta flät til at wål observera, annotera, och affmärcka
alle Koostat/Landstreckningar/Kännningar/Inlopp/
Hamnar/särlighe Grund/Klippor/Banckar och
Kesswer ther sammastådes: Alltså ock/medhan the
Bihländste Siökarter och Böcker/som meer bemålte
öfter

öfter Siö Grund och egentlighen heetas at beskriwas
 vthi/aff stoore Feel/ Missförstånd och orätt Deelning
 befundne äre/ hwilket/ så wäl som och the fremmande
 Språken / hoos them Osörfarnom aff wår Swenska
 Nation, stoor förbistrelse och Irring vthi Siöfahreen
 monde förorsaka: Hwarföre/ och på thet alle Swen-
 ska Siöfahrne i gemeen/ så mycket meer vthi sin Seg-
 laß måghe blifwa opliuste/ och så en godh Vnderätt-
 telse om en Ört och annars Beschaff- och Lågenheet:
 Hafwer iagh migh företaget/ thenna lizla Book om
 Östersjöns rätta Beskrifwelse/ aff Trycket vthi wårt
 Swenska Tungemål at låta vthgå / och then samma
 E. Excell. N. N.^{der} H. H.^{ter} Wälbörd. och Manh.^{ter} til
 itt lyttet tacksamheet Tegn/ för all migh betedd Nådhe/
 Gunst/ Bewågen- och Wälvilligheet/ ödmjukelighen
 at de dicera, vnderdån- och tienstwilligen biddandes/
 thet E. Excell. N. N.^{der} H. H.^{ter} Wälb. och Manh.^{ter}
 thetta mitt ringa Arbete/ såsom thet wälmeent är/ och
 så icke annorlunda än medh wanlig Nådhe/ Gunst och
 Bewågenheet upfaga/ wäl förstå och vthenda tåcktes.
 Om Gudh spar Helsen och Lyfvet/ årnar man fram-
 deles thetta Wärd medh itt nytt Påskärt (vthi hwil-
 ket icke allenast Siön rätt och egentlighen skal blifwa
 affdeelt/ men och alle Landstreckningar/ Känningar/
 Hampner/ Banckar/ Grund och Reff / som i thenna
 Book finnes / beskreffne / tydhelighen warda repre-
 senterade och vthwäxte) at amplificera och förbättra.

496
I medler tygdh och allsgh / wil vthi **E. Excell. N. N.**
N.^{ders} **H. H.**^{ters} Wålbörd. och Manh^{ters} högha Nåd-
dhe / Gunst och Bervågenheet / iagh min ringa Per-
son vnderdån- och ödmuikelighen hafwa recommen-
derat. Och befaller **E. Excell. N. N.** **N.**^{der} **H. H.**^{ter}
Wålbörd- och Manhafftigheeten vthi Gud; thens all-
drahögstes nådighe Bestårm / til stadighvarande
Helsa och Wålmågho på thet flitigste. Datum
Stockholm then 26. Martij Anno 1644.

E. Excell. N. N.^{ders} **H. H.**^{ters}

Wålbörd- och Manhafftigheters

Ödmuik / hørsamme och trogne Tjänare / så
länge iagh lefwer

Johann Wånsön /
Älder Styreman.

L Hen som wil en rätt Styremån wara /	At tu ein Keesa wål fullenda skal/ Så at tu icke må komma på fall/ Så och medh Helsen hem komma må/ Med Slip och Godz migh rätt förstå/ Wachtatigh för säkerhet iag såya skal/ Thet komer mången Sidsfaren på fall/ Tend hwad tu hafwer medh at fara / Hwad tigh är betrodt tu wål förwara. Förgått ey thet / som nu är sagdt/ Dch haff tina saker i godh achte Tå wil Gudh tigh lycka och wålsignelz se beståra.
---	--

Först bör en Styremån at pröfwa sine Compasser / om the
Låre rätt eller ey / hwilket skeer bequemligast aff Norrskiers
nan om Natten når klart är / eller vppå thetta sättet : Om
Morgonen når klart är i Solennes vpgång / hwad streck hon
tå på Compassen vpgår / såsom til Exempel / om Solen vpgår
en Ost Nordost / och nedher om Ufftonen i een Nordwäst / rå
är Compassen östligh / Men går Solen vp om Morgonen på
Compassen een Nordost / och nedher en Wäst Nordwäst / rå
är han wästligh / thetta at förstå lijka hwad tidh thet är om
åhret / så många streck som Soolen vpgår ifrån Nordan til ös
sters / så många streck bör hon och nedhergå ifrån Nordan til
Wästern / så frampt Compassen är elliest rätt.

Sörsmådarens Rjöm.

Johann Månson tu lærer temeligh wål och rätt /
Alla tigh rosa / inbilla tigh ey slätt.

Swär.

Min Wån / kan tu vrhan Lastande wandra /
Nestare åst tu för alla Menniskior andra.

495
Alle thesse Koosar som här äre författade / äre så förfäändes / såsom till Exempel : När man löper ifrån Landjort / och wil åt Karlshögan / åt Koosan södher / men åt thet Mattetjdh / sätter man sin Koosa södher til wåstan / til æstuswa landet. Eller wil man åt Norre Bdden ifrån Landjort / åt Koosan södhjödhwäst / wenter man Ränning om Mattetjdh eller i mörke wådher / sätter man sin Koosa södher til wåstan / at prjssa Stön. Man weet och wäl at De land strecker sigh i en Södhjödhwäst och Nordnordost / men lykwäl Nordan effterkommande och wil åt Södher Bdden / prjsser eller ålster man giärna icke streck til Sids om Mattetjdh.

Om Winden eller strecken på Compass / hwad

som the beeta.

Nordan	Södhofst til Nstan	Wäst Södhwäst.
Nordan til Nstan	Södhofst	Wåstan til södher.
Nordnordost	Södhofst til Södher	Wåstan
Nordost til Nordan	Södhjödhwäst	Wåstan til Nordan
Nordost	Södher til Nster	Wäst Nordwäst
Nordost til Nstan	Sönnan	Nordwäst til wåstan
Nst Nordost	Södher til Wåstan.	Nordwäst
Nstan til Nordan	Södhjödhwäst	Nordwäst til Nordan
Nstan	Södhwäst til södher	NordNordwäst
Nstan til Södher	Södhwäst	Nordan til Wåstan.
Nst Södhofst	Södhwäst til wåster.	

ERRATA.

B. 1. blad 2 sido 9 radh / läsj Båm. B. 2. blad 1. sido 18 radh / läsj en grå Bergholma. B. 3. blad 1. sido 14 radh / läsj sampner diupt. B. 6. blad 2 sido 20 radh / läsj borde wara upremat. B. 7. blad 1 sido 26 radh / läsj wästjödhwäst. E. 1. blad 1 sido 9 radh / läsj eenfierdendels miil. D. 17. blad 1 sido 5 radh / läsj Södher. D. 17. blad 1. sido 7 radh / läsj 25 miil. D. 17. blad 1 sido 10 radh / läsj lågdt miit på. D. 19. blad 1 sido 2 radh / läsj i en söhofst. D. 19. blad 1 sido 10 radh / läsj medh en nordlig Wind. D. 21. blad 1 sido 15 radh / läsj en Bodha. D. 24. blad 2 sido 16 radh / läsj ther luman för Wdarna. E. 29. blad 1 sido 13 radh / läsj iniet komma Pcnj närmare än 7 sampner. E. 31. blad 1 sido 24 radh / läsj ther ofwanföre år. S. 46. blad 2 sido 14 radh / halff miil til Sids. S. 48. blad 2 sido 2 radh / läsj in om Stansen och Lunnan. H. 49. blad 1 sido 22 radh / läsj ther skal man söllia Gotland på tre sampner långg och medh. H. 50. blad 2 sido 2 radh / läsj Elthampn. J. 59. blad 1 sido 11 radh / läsj som kallas Rongbadha. K. 66. blad 2 sido 8 radh / läsj hållandes. K. sen. Nordwäst til nordan ifrån sigh rätt föruth. L. 74. blad 2 sido 15 radh / läsj vnder och Wåstanföre. M. 85. blad 1 sido 3 radh / läsj 4 mellan Stogshufwud och Kiöpenhampn. N. 86. blad 2 sido 8 radh / läsj man må iniet. N. 88. blad 2 sido 18 radh / läsj instruer en stor Bocht.

Om

Om Sandahampn.

När man ifrån Swenske Sandahampn wil löpa til Siös / strecker sigh kosan een Södh södhöst / så skal man låta två deelar Watn om Baakbordh åt Grönstier / och tridie deelen om Styrerbordh åt Swartebodhan : En ifrån Grönstier i een Södh-södhwest ligger een Klippa som heeter Södhherklubben / och södhwest ifrån Klippan wid på en halff fierdings wägh är ett grund om 5. Alner : Vthan för Sandahampn halff annor Mål : Fahrwatnet är een band på 12. 13. eller 14. Samner / och gross Sand / ther kan man sätta för aflandz Wind / om så på trä gier.

Ifrån Sandahampn at löpa åt Vihön / låther man Nysskieran i Baakbord / them skal man i mörck swäddher wäl wachta sigh före / in the liggia 12. mål ifrån Sandahampn een Nordöst til östan.

Kooserne ifrån Sandahampn.

	Vthön ÖstNordost och Nordost til östan	24	
	Hangö Vdd ÖstNordost wäl så östligh	30.	
	Odensholmen/ Östan så Nordligh.	30	
	Simpersnäs/ Öster til Södher	24	
	Dagerort/ ÖstSödost så östligh.	22	
Til	Losertort/ Södhost til södher.	34	Myl.
	Window/ Södost til södher så södhligh.	35	
	Ljibo/ SödhSödost så södhligh.	44	
	Memell/ Södher til Östan.	52	
	Gortsche Sandö / Söder så östligh.	12	
	Karstöyar/ Södhwest til södher.	30	"
	Norre Vdden/ Södhwest.	35	

At löpa ifrån Sandahampn åt Vthön som lig-
ger i Finske Skären ther man löper in åt Ljibo/ setter
man Koosen Östnordhost an / så lenge man passerer
Nyfkiären/ som liggia Nordost til östan ifrån San-
dahampn 12. Myl/ som äre tre vpwatnes Klipper/
ett göttingz skott ifrån hwar andra belege/hwilke
man låter i baakbordh / och löper så Nordost til östan
12. Myl/ ther medh förfaller man för Vthön/hwil-
ken är itt Fustieläger / hwar på står itt Våk nu halff
nedherfallit/ ther inne är een Hampn för små Skip.
Aff Stön kommande löper man så at man hafwer
Våknet een Nordhnordost ifrån sigh/ och löper så in
åt/ låtandes Allun skäran om Strebordh / som liggia
södher om Vthön 1. myl. Swilka äre fyra små Berg-
holmar

holmar/then fierde år lågh/ aff then westersta Holmen een West södhwest. 1. Fierdingz wågh år itt grundh om 9. Foot Watn.

Om Baarbordh låter man någre swarta Klippor som kallas Swartebodhan/the liggia ifrån Bthön Wäst Södhwäst $\frac{1}{2}$. mql.

Wil man löpa in i Bthön til Redd/låter man Bthön om styrebordh / til samma Hampn åre tvenne Inlopp/ thet ene Inloppet/aff siön kommande/ strecker sigh in een Ost-nordhöst/tå låter man Bthön sampt Skiåret som Fiskiebodherne stå oppå/ om styrebordh/och een lätthen grå Bergholma om Baarbord / Sundet ther man inlöper år smalt / och fyra samner Watn / man setter inne i Hampnen på 6. Sampner.

Thet andra Inloppet / innan effterkommande strecker sigh een södhödöst in/tå låther man then norra Bthön om Baarbord / och then grå Bergholma sampt medheen Håll i Sundet om styrebordh.

NordWäst / vthan för samma Inlopp/ år itt grund ther plågar stå een Kimmur oppå/på samma grund år 4. foot Watn/och ligger ett Musquetstoft ifrån Inloppet ; Aff Siön kommande/låther man thet grundet om baarbord / och Bthön sampt medh then lilla grå Bergholma om styrebord/ then här icke år wäl bekänd/moste taga Fogman i Bthön eller i een Byh öften före Jurmo widh Hampn.

Når man wil löpa ther ifrån in åt Korpöström/
 så skal man först åt Gråharefund / som ligger ifrån
 Bthön / Nordöst til Nordan / en halff Migl.

På then lille Fiälen emellan Bthön och Gråha-
 ron är itt grundh om 8. foot Watn / hwilket 1643.
 bleff först opfunnit / ligger mestedeels rätt i Fahrwa-
 net. Merken oppå samma grundh äre thesse / at
 mitt oppå then Norre öön aff Bthön är een Legdh /
 och östan för samma Legdh itt lytet Steenkummet /
 man må löpa öster åt långz medh samma ödh / til thes
 Steenkummet och Våknec aff Bthön komma öfwer-
 eens / sedhan går man åt Gråharefundh Nordöst
 til Nordan / så låter man benembde grundh om Vaf-
 bord.

Gråharen är een högh och grå Bergholma /
 then låther man sampt med några Klippor om baaf-
 bord / Om Styrbord låter man och tvenne små
 Klippor / hwar aff i Väster och skuter itt Grund
 ther på plågar stå een Kimmare then låther man och
 om Styrbord.

Nordöst aff Gråharen itt götlingz Skott / är
 en lyten lågh Bergholma / ther på står itt lytet Kum-
 mel / then låter man om Vafbord når man wil löpa
 in / och Bokullerne om Styrbord. Nordväst til nor-
 dan aff Bokullerna (hwilke äre några grå Berghol-
 mar) och är itt grund på Fiälen / ther plågar stå een
 Kimmare på / thesfore må man stemma Västerst på
 Wgdh=

Wgdhskiär / som ligger ther ifrån Nordost til nordan
halffannen mjl. På samma Skiär är små Lössflogh/
Skiäret låter man om baakbord.

Nordost ifrån Wgdhskiär een halff mjl är een
högh Brantberg klubb / som kallas Sniöklubben /
then låter man om Styrebord. Ifrån Sniöklub-
ben åt Ingolfskiären är en halff mjl Nordost til Ner-
den så nordligh an.

Emellan Sniöklubben och Ingolfskiär äre nå-
gra små swarta Berghällar / them löper man midd-
watnes emellan.

Ingolfskiäret är een lågh Bergholma medh
treenne Kummel upå / then låter man om Styrebord
när man löper in åt.

Ifrån Ingolfskiäret een södost en halff mjl är
een öö som kallas Alspön / hwar uppå boo någre Bön-
der / Wästerst in widh sielswa öhn är een lychen
Hamn för små Skip.

Wäster aff Ingolfskiäret en halff mjl är och en
Hamn / som kallas Nyshamn.

Ifrån Ingolfskiären nordost til nordä halffannen
mjl ligger Kemskiären / ther emellan på Fiälen är ite
lytet grått skiär / som man låter om baakbord / ther
aff vtskiuter itt flack / hwilken man skufwa skal.

Kemskiär äre tvenne grå Berghollmar / dem
man låter om Styrebord / aff wästre odden på thet
södre skiäret / ligger itt grundh itt gott Musquete-
floss

flöt ifrån Landet / thet låter man om styrebord sampte medh Kemstiären / Vthi Kemstiersfund har man 30. fampner och ojämpn grund.

Nordan för Kemstiärsfund itt Göttingzskott / är een swart Berghåll / östfödost itt gott Musqueteskott ifrån samma håll är itt grund om 12. foot Wain / ther plågar stå een Kimmare vppå / then låter man om baakbordh.

Östän för Leeden lytet lenger fram / Väster aff een högh bergholma är itt grund / som och skal stå Kimmare vppå / then låther man sampte medh Holmen om styrebordh / och ligger han något aff Leeden.

Emellan Kemstiärsfund och Lohm är halffannan Mål Nordost an / hwarest på Fialen liggia tvenne Holma som kallas Wargstiären / hwilke man sampte medh Lohm låter om baakbordh.

Lohm är itt högd stoort Skogzland / hwar på boos två Bønder.

Nordost aff Lohm itt Göttingzskott är itt grund vthremmat / thet låter man om baakbord.

Nordväst ifrå Lohm en fierdingz mål är Korpostrom / ther får man Fogman åt Åbo. År och godh Redd på 6. eller 8. famner diupf.

2. Målar ifrån Korpostrom een Nordnordost ligger Wandringzfund

Västän för Wandringzfund en fierdingz mål på Fialen är een högh Holma / hwar aff vtskiuta tvenne

ne grund/ thet ena aff östre och thet andra aff södre
Vdden itt Musqueteskott hwardera/ ther plåghar
stå Rimmare vppå / hwilka sampt medh Holman
skola blifwa om baakbord.

Wandringssund är itt smalt Sund och strecker
sigh een öst nordost igenom.

Strax östan för Sundhet är een Bandt aff 14.
eller 15. Foot.

Ufrån Wandringssund åc Rymmetsa Kram-
pen strecker sigh Rosan östnordost halff andra mjl.

En fjerdingz Wågh östan för Wandringz-
sundh är en Bergholma som stå några Faller vppå/
Nordväst aff then samma är itt grund aff 15. foot
Watn / thet låter man om baakbord / och Holmen
om storbord.

Thet östan före en fjerdingz mjl åre tvenne hö-
ga Holmar / them löper man emellan / och thet östan
före en halff mjl är en stogzholma som kallas Sand-
stiåret / then låter man om baakbordh / sedhan åc
Krampen Nordost til östen en halff mjl / ther på stä-
len är en litten Bergholma / then låther man om sty-
rebordh / och Krampen om baakbordh.

Krampen är een högh Vdd / hwar innen före
är een Hamn ther kan man löpa in på bägge sidhor
medh små Skepp / östan effterkommande strecker sigh
väster in i Hamnen / västan effterkommende / stre-
cker sigh Nordan in.

Ufrån

Isfrån Rjmmete Krampen åt Kiöpmansberg
 strecker sigh Nordost til Nordan 2. myl.

Kiöpmansbergh är een luthen Holma och lig-
 ger södher isfrån Kunsala öön/then låther man i bak-
 bordh/och någre rödha Berghåller om styrbordh/
 ther är i fahrwatnet 4. sampner/och söllier Kunsala
 öön långz/den man måste låta om baakbord/och Sa-
 tawa öön om styrbord/och sätter man på Slog stä-
 len på 3. sampner. •

Kooserne isfrån Vthön och

	Stargön/ Östan til Söddher.	30]
	Dagerort/ Söddher	16]
	Simpersnäs/ Söddher til Östan.	14]
	Odensholmen/ Söddhöst.	15]
til	Gottschesandö/ Södwäst til söddher.	30] Myler.
	Geel/ Södh/södhwäst.	78]
	Sandahampn/ Södhwäst til Wästän/ och	
	Wäst/södhwäst	24]

Om Hangö Vdd.

Söddher isfrån Hangö ö en halff myl ligger en
 öö/som kallas Rusor / ther är något börd och Ahl-
 skogh vppå / aff Siön kommande giörs hon vpp i
 tvenne Hympler/ söddher aff samma öö itt götellingz
 skott är fyra rödha bergklippor som kallas Ternes-
 öhron

öhran / söder aff samma Öhran itt Göttingzskott / , 502
är itt grund om 4. foot wain / södwäst aff Rusor
een floor halff mgl til Siöf / är een upwättnes klip-
pa / som kallas Kallbodhan / södhwäst aff samma
Bodha itt Göttingzskott är itt grund om 6. foot
wain.

När man wil löpa in i Hangö / sträcker sigh Ro-
san Nordwäst til Nordan och Nord nordwäst in.
Få låter man Rusor medh Ternesöhran om baak-
boord / och Råpvngan som är en rödh Bergholma
medh några Steentummel oppå / sampt medh nå-
gra röda Klippor / ther Wäster aff om styrebord :
Medh samma kooza aff Siön kommande / såär man
een Klippa för vth / medh itt Steentummel oppå /
och på samma klippa en Bergbrant wästän för kum-
blet / then låter man om baakbord : Man sätter
ther innan före på Gladan på 18. samptnar en Wäst
Nordwäst aff samma Klippa.

Hangö Bdd är itt Skogslard medh en hwyf
Sandstrand / öfwerwärt medh skogh / hwar aff
man thet kanna kan / och vthskuter samma Bdda
aff fasta Landet.

När man wil löpa ifrå Hangö Bdd äth Res-
wel vthanstidrs / går man een södest til söder / och
een söd södest til Siöf / låtandes Klippan sem kum-
blet står oppå om styrebord / och Råpvngan medh
the andra omberörde Klippor om baakbord / och

505 10 Rusor medh Ternesöhran om Skrebord ther i far-
watnet är olqfa diup aff 10, 15, och 20. samþner.

Når man är een mjl til Siöþ sætter man siu
Roosa åth Margoön een öst södoft.

Tree mjl östan för Hangöo Vdd / vthan för
Tvermyhne/är itt skiär som kallas Segulskiär/gör
sigh op i trenne Hymplar når man komer aff Siön/
aff samma skiär i een södwäst vthskuter sigh blinda
klippor een stoor mjl til Siöþ/ them man skal wa-
chta sigh före.

Emellan Hangöo Vdd och thetta skiäret/ äre
Vodor långt til Siöþ/ thesöre är intet rådelighit
begijwa sigh når in på skiären.

Tree mjl östan för samma skiär är een ö som
kallas Jusor/ och där på någon glys Skogh/ söd-
wäst aff Jusor een halff mjl äre en hoop medh små
Klippor och Vodhar / vthi Jusor är ock itt Inlopp
för små Fahrkoster.

Södoft aff Jusor een fierdingz mjl är en hwijt
Bergklippa/ södwäst ett göttlingz stett aff samma
klippa/såges wara den Segerstenen som talas om.

Roserne ifrån Hangöo Vdd och

Til	{ Margoön/ Öst. Södoft.	12)
	{ Rogöo/ Södoft så östligh.	14)
	{ Odensholmen/ Södhör.	12)
	{ Gräsöhran/ Söder til Wästan.	18)

Stim

Til {	Simperensås/Södwäst til Söder.	14)	ii
	Dagerort/Södwäst.	17)	
	Gottschesandö/Södwäst til Wästtan.	30)	

506

Om Nargöön.

Nargöön är een Skogzöo / vngeschr een mgl lång / Treekantigh / och medh tree vthstickande Bdden / ligger tree mglar Nordwäst ifrån Käswel / på Nordwäst sidan är måst speelboen / aff then norre Bdden stuter ett Steenreeff / ett gottlingzskott til Siöds / aff södost Bdden stuter ett Sandreeff ite gott stycke vth ifrån Landet / ther får man loda sigh öfwer på 4. eller 5. sampner.

På östre Sydän får man sättia för een wästtan och för en södwäst wind på 12. 14. eller 16. sampner. Sunnan på samma dö för en Nordling wind på 16. eller 18. sampner.

Uff Norre Bdden på Nargöön een södost / en litten tierdedels mgl är ite grund om 4. foot waten aff samma grund een södsödost begynnes en Banck som strecker sigh in moot Karen / aff 2. 3. 4. 5. 6. och 7. sampner / måst steen och hård grund på omberörde 2. 3. och 4. sampner.

Emellan Bancken och Nargöön är 16. eller 18. sampner godh Anckar grund.

Mut emellan Nargöön och Karen är ite steen- grund om 11. foot waten.

Når man komer wästan effter/ och wil åth Ref-
wel/ skal man medh diupgående Skey/ låta tvenne
declar waten åth Karen/ och tredie deelen åth Marg-
dön/ och gå en öst södost an in til thes man kommer
öfwer Bancken på 7. eller 8. sampner.

Men wil man löpa emellan Grundet och Ka-
ren/ som äre tvenne gröna gråsholmar/ skal man
hafwa twissa märcken aff S. Bryta Klöster som lig-
ger östan för Refwel een halff myl: Först wästan
effterkommande/ når man hafwer passerat Syrå-
på Bdden/ som ligger södwäst ifrån Margdön een
myl/ skal man stemma på Koppol Bdden/ som lig-
ger Nordwäst ifrån Refwel een halff myl/ medh
Lössflogh öfwerwärt/ hwar rypå östan för skogen
står itt stoort Hws/ öst södost ofwan för S. Bryta
på thet högga Landet äre tvenne små hemplar/ på-
seende såsom tvenne små Hws/ them skal man hål-
la öfweritt medh S. Bryta och löpa så in åth på 7.
8. och 6. sampner. Når man seer Refwels Slott
öster medh Koppol Bdden/ och man hafwer för. de
Märcken aff Klösteret och Hymplerne öfwerens/
så är man på the 7. sampner aff Bancken/ når man
hafwer stoore Karen och Slottet öfwerens/ är
man på the 8. sampner. Når man haor lille Karen
och Staden öfwerens/ så är man på the 6. samp-
ner alt ojämpet och hård grund.

Når man kommer så långt in at man seer Slet-
set

13 508
 tet öster medh lille Karen / så haär man thessa Ban-
 kar passerat / och löper så åth Blochhwset en södost
 til söder an / och sätter Nordost ifrån Blochhwset
 på 7, 8. eller 9. fampner / hwarest är godh Ankar
 grund.

När man wil löpa ifrån Reswel österåth / skal
 man sättia sin Koosa een Nord Nordwäst vth e-
 mellan Margöön och Blfzöön / och gåå så länge at
 Margöön och Syräpå Bdden skuta i hoop / låtan-
 des två deelar watn åth Margöön och tredie deelen
 åth Blfzöön: När märcken aff Margöön och Sy-
 räpå Bdden äre i hoop / hafwer man passerat Blfz-
 öoreff / och sätter sedhan sin Koosa åth Kongstär
 eller Brangöön öst til nordan an två mgl.

Kooserne ifrån Margöön och

Til	Hangö Vdd / Wäst Nordwäst.	12	Måler.
	Vthön / Wäst til Nordan.	30	
	Jusör / Nordwäst til Wäst.	12	
	Baresund / Nordwäst til Nordan.	10	
	Porcell / Nordan.	8	
	Mislöf / Nordost til Nordan.	14	
	Kongstär / Öst til Nordan.	4 $\frac{1}{2}$	
	Wrangö / Öst så Nordligh.	4	
	Käfwels Steen / Nordost til Östan.	2	

Märcken vppå Reswels Steen äre thesse / at
 när Käfwels Slott och wästre Bdden aff Blfzöön
 G iij kom-

14 Komma något när i hoop / och man hafwer den nor-
re Bdden aff Wargöön een södwäst til wästan ifrån
sigh / så är man intet långt ifrån samma Steen / ther
på är 4. foot watn / och brant vppå alla sidhor /
widh på een Skepslängd widt. Man kan intet
wäl löpa honom när på lodh / effter han är / som om-
berödt är / brandt på alla sidhor / och 12. sampner
diupt rundt omkring.

Emellan Refwelssteen och Kongstiär är och
en band aff 5. 6. eller 7. sampner.

Märken vppå samma Band äre thesse / när
man hafwer Kongstiär ifrån sigh een öster til söder
een halff myl / och Norre Bdden aff Wrangöön
södest til söder een myl / och wäster Bdden aff Blfz-
öön södwäst två myl / så hafwer iagh hafte ther på
5. sampner alt Seengrund / och kan stee ther är
grundare / thet må han wara förtänckt på som se-
glar samma Fahrwatn.

Om Wrangöö.

Wrangöö är een Sö Treckantigh medh tree
vthstickande Bdder och aff hwar Bdd itt steenreef /
then ene Bdden strecker sigh i södher / then andre i
Nord norwäst / then tredje vthi en södest / man såår
sättia emellan then södra och södest Bdden / på 10.
12. eller 15. sampner in i buchten för en Nordan och
Nord.

Nordväst wind / man får och sättia på then östre ¹⁵ 510
sijdhän på 18. eller 20. sampner dinst.

Lille Wrangöo ligger ther ifrån een fierdingz
mål ther får man sättia vnder för en Nordost wind.
När man wil löpa emellan floora och lilla Wrang-
öo / strecker sigh Koosan söder och Nord igenom /
och skal man lodha på 5. eller 6. sampner floora
Wrangöo närmest.

Ifrån floora Wrangöo i een Nord nordost een
halff mål / ligger Kongstiär som är een baar Klippa
och strecker sigh i öster och väster / ther är itt lytt
steenrummel vppå.

Kooserne ifrån Wrangöo och

Til Höghland / Öst til Nordan.	18)
Til Retholmen / Öster.	8 Myler.
Til Miölöö / Nordan.	11)

Om Miölöö eller Inlopet til Helsingfors.

Ifrån Mergöön och til Fincke Sandahampir
är Koosan Nordost til Nordan fiorton mål / ther in-
moot får man een Lö / som kallas Miölöö / hon är
öfwerwåre medh jämpn skogh och omkring medh
en hvijt Steenstrand / södhwäst aff Miölöö een
halff fierdedels mål / äre twenne små swarta Klip-
por / then sna heeter Bendän / den andra Swart-
bödhan /

16 bodhan/ ett lütet skott ifrån hwar andra/ them skal
 man sampt medh Sön låta om styrebord/ ther ifrån
 een wäst södwäst een halff mül liggia tree små Klip-
 por som kallas Gråsiälsbodan / then medlersta är
 låagh / när thet blåås hårdt / går sön thet öfwer/
 then wästersta är högst / them låter man om Baak-
 board/ man må intet heller komma them förnär / ty
 ther säg liggia en Boda vtaff / Koosan innåth Hel-
 singfors igenom skären / är Nord til Wästan.

Ifrån Miölöö een wäst nordwäst en halff tier-
 dingz mül / ligger een öö / som kallas skarp Miölön/
 på then östre halffdeelen aff samma öö är lütet Zal-
 leskogh / ther wästan före itt Gottlingz skott ligger
 een lågh Klippa som kallas Lågharun them låter
 man bådhe om styrebord.

Ifrån Lågharun een södhwäst ett Gottlingz-
 skott / är een rund gråå Bergklippa som kallas
 Grååharun / på östre Bdden aff samma klippa är
 itt steenkummel : Samma klippa medh en tredie-
 deel aff watnet låter man om baakbord / och the två
 deelar om styrebord åth Lågharun / förty ther stiu-
 ter långgrunde aff.

Här ifrå löper man Nord til wästan åth San-
 dahamn een halff mül / emellan twenne höga Hol-
 mar in genom itt smalt Sund / och sätter the in-
 nan före på Fiälen på 18. eller 16. sampner. Styr-
 mansgården ligger strax ther östan före.

Ther

Kooserne ifrån Adöloö och

Til	Eekholmen/ Södoft.	14	} Mylar.
	Wrangöo/ Nordan. och Söder.	11	
	Nargöön/ Södwäst til Söder.	14	
	Edensholmen/ Wäst Södwäst.	25	

Om Eekholmen.

Eekholmen är en smaal Holma/ högh på både
Bddarne medh en Ägd mitt vppå/ måst öfwerwåre
medh små Löffslogh/ ther såår man sättia på bådha
sidhor/ så wål för en Nordost som södwäst: Doch
på diupt waten/ Nembl. 18. eller 20. sampner/ wå-
stan för Eekholmen een myl/ och skiuter aff Lissland
ett Steenreeff medh stoora steenar vppå/ ther of-
wan före är en stoor Byh.

Innan för Eekholmen i södoft är en stor buche.

Södoft til öftan från Eekholmen een myl / är
een Byt som kallas Kasperwyl/ ther inne kan man
sättia/ doch är ther ondt at vchkomma för en Nord-
ligh och nordwäst Wind.

Öft södoft ifrån Eekholmen två myl är en Bdd
som kallas Wirci / ther inne är en luten Hampt
för Skutor/ ther aff vtskiuter ett lyttet Kees i nord-

D

• oft itt

18 ost itt Göttingz skott / strax ther östan för är en
 floor bucht / ther kan man sättia för en södrväst och
 västligh wind på 15. eller 16. sampner.

Isfrån Wirck i Norr an tree tierdedeels myl/
 begynnes Kalkgrunden och strecker sigh öster til söder
 an/in moot Hogten långz Fahrwatnet / then man
 må intet komma närmare än på 7. sampner när
 man Lopperer/eller när man ther löper förbi.

På Kalkgrunden hafwer man 6. eller 5. Foot
 watn.

Östan för Wirck två myl ligger Tolsborg/
 mitt emellan Tolsborg och Wirck är en hwyf
 Sandstrand/och twerß isfrån Sandstrandē hafwer
 man en band i Nordost aff 7. eller 8. sampner/ groff
 Sand/then man må wara förtändter på om Nat-
 tetygdh när man ther seglar.

Emellan förbe.te Band och Liffand i Fahr-
 watnet hafwer man 16. 18. och 20. sampner Leer-
 grund/östan för Tolsborg een myl/är een Vdd som
 kallas Lättinpå aff hwilken Vdd vthsluter ett lya-
 tet Reef/ thet må man intet komma närmare än på
 7. sampner.

Emellan Lättinpå och Tolsborg är en bocht in.
 Nordost isfrån Tolsborg ligger Hogtet halff-
 annar myl/ ther i Fahrwatnet hafwer man 25. och
 30. sampner/Hogten kan man intet wäl sökia medh
 Lodh / hwilke äre twenne lågha Steenklippor som
 lig-

Ittgia långz Fahrwatnet / then östersta år lågst / ¹⁹ 562
 hwar aff igen södost vthskuter itt stoore Steenreff
 som synes här och där öfwan watnet.

Östan för Lättinpå Bdden een halff mjl / år en
 litten Hampn som kallas Mahohampn.

Öfwan för Lättinpå een halff mjl år itt stoore
 Herre Hoff som kallas Malla / hwar aff man kan
 känna Landet.

Lytet östan för Maho vthskuter ett Reeff een
 fierdedels mjl til söd / thet må man intet föma när-
 mare än 8. eller 9. sampner medh een astandz wind.

Ifrån Maho begynnes itt högde Land / som
 kallas Kallan / och råcker in emot Narfwesta Red-
 den / therlångz vth medh Landet hafwer man måst
 reen strand.

Rooserne ifrån Lelholmen och

21	{	Höghland / Nordost til Öster wäl så	}	Mjlee.
		Östligh.		
		Narfweste Redd / Öster til Söder och en		
		Öst Södoost.		
		Tolfsborg / Öst Södoost.		
		Mölsö / Nordwäst.		
		Guruholmen / Nord Nordost.		
		Pyttes Sägerö / Nordost wäl så nordlig.		
		Baltgrunnen / Öster så Södligh.		

Om Höghland.

Höghland är een stor högh Sö / måst öfwerwäre
 D ij medh

20 medh små Furustogh/görs vp i tre Hymplar widh
pass een mjl lång/ och strecker sigh i een Nord nord-
väst och en södsödoft/ ther vnder får man sättia för
en södväst/och för en Nordost wind/doch måst spel-
boen och diuvt watern aff 16. 18. och wäl 20. fampr/ö-
stan på samma Sö nedan för Byn är bäste Redden.

Widh then söderste Bdden är en litten Hampr
för små Skutor om 4. eller 5. foot watern.

Ifrån Nordväst Bdden på ben. " Sö een halff
mjl är itt grund i en Nordväst om 8. foot watern.

Nord til Wästan ifrån Höghland ligger Pyt-
täs Fageröo fem mjl.

Pyttes Fageröo är een floor rund Sö öfwer-
wärt medh Stogh/ ther vnder får man sättia för
en södlig Wind.

Twå mjl ther östan före-ligger Rosar/södväst
ifrån Fagheröön liggia twenne Nyar som kallas
Wihholmar medh små swart Stogh vppå/vthaff
then östra Sön vthskuter ett Kees i Nordost.

Kooserne ifrån Höghland och

Til	{	Furholmen eller Inlopet åt Peling/Nordan	}	Måter.
		wäst til Nordan.		
		Pytes Fageröo/Nord Nordväst.		
		Sommers/ Öst til Nordan.		
		Narweste Redden/ Södoft.		
		Stoora Tytters/ Söder til Öster.		

Lille

Til	Lille Tytters/ Söder til Wäster.	3)	Mylr.
	Stångskäret/ Södwäst.	4	
	Wäri/ Nordwäst til Nordan.	4	
	Wjdhgrunder och Klautus/ Södost	5	
	til Östan.		
	Ekholmen/ Södwäst til Wästan/ wäl	10	
	så Wästligh.		
Lafwenfaar/ Öst Södost.	4)		

At löpa ifrån Höghland äth Furuholmen är
 Roosan Nordwäst til Nordan / så får man medh
 samma gång itt Fiskelågre som kallas Hampnstår/
 een myl vthan för Furuholmen/ och södwäst ifrån
 Hampnståren liggia tvenne vprättnes Klippor/
 them låter man sampt medh Hampnståren i styre-
 bordh/ om baakbord låter man ren Bodha som lig-
 ger een halff myl: Södhwäst ifrån förb.^{de} Klippor.
 Man löper Nordwäst til Nordan at Furuholmen/
 hwilken är en rund Skogsholme / then man låter
 ock så om baakbord/ och om styrebord blifwa några
 gråå klippor; Sundet ther man in skal är itt smalt
 sund / ther kan man sättia innan före på 12. sam-
 pner / så framp at man icke är länger inn bekant.
 Ther wästan före två myl ligger Peeling/där boor
 Skeeri Styrman.

När man wil löpa ifrån Höghland äth Wä-
 borg / går man een Öst til Nordan an / äth Som-
 mers (eller Samerå som somblige thet kalla) hwil-
 ket ligger 5. myl ifrån Höghland / påseende såsom

D iij

Ert

26 Ertholmana widh Borneholm/them låter man om
 skrebordh widh pass itt Gottlingz skoot / och om
 baakbord twenne små Klippor som liggia i Norr
 een myl ther ifrån/och kallas Aspögadan/hwille så
 heeta aff en Byg ther Nordan före två myl är be-
 lägen. Man må icke komma thesse Klippor på een
 fierdedels myl när.

Ifrån Sommers löper man åth Wydstår el-
 ler Siustår / som somblige thet kalla / Nordost til
 öster an / hwilket ligger ifrån Sommers fyra myl
 som äre sju små rödha Bergklippor.

• Södoft til söder ifrån Wydstår itt flyste Gott-
 lingz skoot/är itt grund om två foot watn/thet kan
 man löpa på bådhe siidhor förby. När man löper
 på Norre siidan löper man Wydstår närmest / lå-
 tandes Wydstår om baakbord / och Grundet om
 skrebord / På södher siidhan är ock diupt nogh/
 när ther går någhon Holstiö / bryter han på förb,de
 Grundet.

Ifrån Wydstår åth Fiskieren går man Nord-
 ost til öster an två myl / hwilken är en lqten rödh
 Bergholma / ther får man löpa på bådhe siidhor /
 allenast på Nordwäst siidhan skuter ett flack aff/
 thet må man icke komma närmare än på 7. sampner.

Södoft aff Fiskieren itt Gottlingz skoot är
 itt grund / hwar på för någhre Åhr sedhan lågh en
 Steen / påseende såsom en omstielt baåt / hwilken
 Isen

Isen borttogh / och A. 1642. år aff Isen igen op-²³
förd : Doch längre ifrån Fiskären / och nu påseende
som itt lytet Hws. Thersföre pröfsar man Fiskären/
lätandes honom i Baakbord / och steenen sampe
medh grundet om styrebord.

Man kan och sättia emellan Landet och Fiskä-
ren på 7. 8. eller 9. sampner / twäster aff Fiskären
två mjl ligger Piskpas.

Emellan Sommers och Aspögaddan i Fahr-
watnet är 26. sampner. Emellan Sommers och
Wydskär är 25. 56. och 28. sampner.

Södoft ifrån Wydskär een mjl hafwer man
en Banck aff 16. sampner.

Ifrån Fiskären til Krusserort löper man öster
an / ther emellan är alt ojämpet grund aff 7. 10. 12.
och 15. sampner.

Krusserort är en Bdd aff sielfwa fasta Landet /
hwar på ligger en skoor Steen / hwar aff ock vth-
fluter itt Reef / hwilket man intet närmare än på
5. sampner komma skal / ther plågar ock stå en Rem-
mare på Reswet som man skal låta om baakbord /
när man löper innåth Wyborg.

Södher ifrån förb. de Bdd / på Siälén ligger en
Holma som kallas Halli / och södwäst aff Halli een
mjl ligger een Klippa som kallas Råni / Emellan
förb. de Halli / Råni och steenen som ligger södoft aff
Fiskären är alt oreent och sult medh blinda grund.

Ifrån

Ifrån Krusserort til Rödåhåll är två mil/ nordost til öster/ther hafwer man i Farwatnet aff 10 12. och 15. sampner/ alt ojämpn grund.

Rödåhåll skal man låta om styrbord/hwillek är een Skogsöb / och om baakbordh blifwer ock itt Skogsland som kallas Johan Lammers Bdd/hwar aff vthstiuter ic Keff/ther löper man middwattnes igenom sundet / man kan ther och sättia på 20. eller 18. sampner Leergrund.

Ifrån Johan Lammers Bdd äth Frangfund löper man östan an een mil / ther på Fiälen hafwer man en Steenöhr / then låter man om styrbord / och om baakbord en gråa Steen som Watnet slår öfwer/ther löper man middwattnes emellan / då får man för vth een hwijt Sandstrand emellan twenne Bddar / ther innan före kan man sättia på fyra sampnar / om man icke är bekandt at löpa in i be.te Frangfund / som ther strax hoos är belåghit. Ther får man och Logman som skal löpa enom til Wisborg/ som ligger ther ifrån 2. mil i Nordost öfwer een Fiäll.

Ifrån Rödåhåll när man wil äth Nyenflang / löper man södher til öster an 4. mil til Börckesund och låter itt blinde grund om styrbord som heeter Seggrundet thet ligger söder til wåster ifrån Rödåhåll 2. mil på Fiälen/ther blifwa och twenne grund om baakbord / thet ena strax vthan för Rödåhåll / ther

ther plågar bröta vppå/når Siön går något håll/
 thet andra år Nordan för Börckesund / ther ligger
 en stor Steen vppå som kallas Poickan.

I Farvatnet hafwer man 14. och 15. sampner.
 Then första öhn man får / kallas Bishops öhn / hon
 blifwer om Styrbord / then andra ther södoft aff
 heeter Börkö / then tridie öön ther södwest aff heeter
 Forsar / hwilke alle / når man löper in åt Skaugen /
 Westan effterkommande blifwa om Styrbord /
 bemelte önar liggia i een treangel : Emellan Börk-
 öön och Bishopsöön är itt Sund om 2. sampner
 Watn och strecker sigh i södwest och nordost / emel-
 lan Börkö och Forsar är och itt Sund aff 9. eller
 10. foot / och strecker sigh i Norr och södher : Emel-
 lan Bispsön och Forsar är och itt Sund aff 15. foot
 watn / och strecker sigh een öst södoft och een West
 Nordwest / Mellan alle tre Sunden är en Gladha
 om 5. sampner diupt gi dh Undergrund.

Sönnan för thet sundet som är emellan Börkö
 och Forsar är en Redd om 7. sampner diup.

Ifrån högland til at löpa vthan skiärs åt Ny-
 skanz eller åt Börckö är Koosan öster an / seder om
 Sommars som ligger 5. mjl från Högland.

Aff östre Bdden aff Sommers vthsküte nå-
 gra klippor och bodher en fiedendeels mjl til siös /
 thesfore må man på östre sidhan icke närmer kom-
 ma Sommers än en halff mjl / låtandes Sommers
 om bagbord,

E

Öster

Öster ifrån Sommers två mgl ligger Nar-
sua/hwilket är een lågh Bergholma medh fem små
steenhummel oppå/han är mest reent på alla sydor.
Emellan Sommers och Nersua må man löpa fræt
emellan/ ther är 25. sampner diupt.

Emellan Narsua och Forsar är Roosan öster
an 4. mgl. Ther mellan är och reent aff 25. och 26.
sampner. Man låter Forsar om baakbord/hwil-
ket är itt Skogzland medh någre byar österst på
landet/in i sundet/ther kan man bekomma Logman
åt Nyssång eller Narswen.

Vthan eller sönnan för thet sundet som ligger
emellan Forsar och Borkön är en Redd om 7. samp-
ner som tilförene omrört är/men til at löpa ther in/
skal man gå Forsar nermost / öfwer een Banch
på 3. sampner: För ty aff Borkö vthskiuter it Keff
sampt itt blindt grund hwilke beskydda Redden at
ther ingen synnerligh Halsid ingå kan/then skal man
låta om styrebord/och Forsar om bakbord/och så-
tia ther man för banchen på förbenemde 7. samner.

Men til at löpa in i sundet Nordan om For-
sar är intet rådeligit vthan man är ther thes bätter
bekant/förty ther är något blind för them som intet
hafwa warit ther för / doch är ther så belegit som
effter föllier.

Itt Göttingzskott nordan för Forsar är een
liten Skogzöhr/ och norr aff samma Skogz öhr vth-
skiuter

stiuter twee steenöhrrer/ them låter man om styre²⁷
bord/ och om bakbord en lüten skogzholma som kal-
las Kallfholman/ ther löper man emellan når man
wil löpa ther in/ låtandes twee deler watn åt skogz-
holmen om baakbord/ och en trediedeel åt steenöhrran
om styrebord/ ther hafwer man 16. foot watn / och
ther innan före kan man sätta för allahanda We-
der/ på 5. sampner.

I een Wester een fierdings mül ther vthan för
sundet är een Bandt aff 3. sampner diupt och hårde
Grund.

Ifrån Forsar södher om Borkön löper man åt
Nyssång först öster an een mül/ sedhan ifrån Bork-
ön een öst södhof / följandes Carel sidhan
långs vth medh til thes man kommer in i buchten e-
mellan Kessjar och Carele sidhan på 7. sampner.
I Farwatnet hafwer man 16. 14. 8. och 7. sampner.

Kessjar ligger vthan för Nyssång 6. mül/
och ifrån Borkön 10. mül/ een öd/ öfwerwert medh
skogh/ hwar aff i een Nordwest vthstiuter itt Kess/
och är alt om fring oreen / hwarföre man samme öd
och Kess icke wäl nalkas kan.

Mårken at löpa emellan thenna öön och fasta
landet inn åt skangen / åre thesse: på Carelsidhan
hafwer man een skogshympel och på Ingermandz
sidhan och så een skogzhympel.

Til at skufwa Kessven aff Kessjar / skal man
E ij hål-

28 hålla then Hymnel på Ingermans fjärdhen just för
vth/ och then Hymnelen på Carel fjärdhen just achter
vth/ gåendes söder til öster om/ när man så går/ får
man först en Bandt aff 3. sampner steengrund/ se-
dhan 4. och 5. sampner sandgrund/ åter får man en
Bandt om 12. foot steengrund. Då blifwer Keffzor
om styrebord / och om Baafbord Bdden aff fasta
Landet på Carel fjärdhen som kallas Reponimi/
hvilken ligger en halff mjl sönnan för Systerbeck.
När man hafwer thenne Bdden passerat / får man
litet diupare Watn om halff tridie sampner / doch
alt steenich och hård grund / sedhan löper man een
södest an/ och sätter vthan för Amunnen på 3. sam-
pner/ ther ifrån åt skansen är två mjl.

Östan effterkommande när man wil in i Bör-
föfund/ och man hafwer passerat Styrhödden/ som
ligger 2. mjl östan för Börkén aff fasta Landet /
hwaar aff i södher een halff mjl ifrån Landet är een
Bandt aff 7. sampner / söllter man Carels fjärdhen
långt vth medh in åt Sundet / hwilket strecker sigh
in i een Nordwest/ låtandes twenne deeler watn åt
Börkén/ och een deel åt Carelen. Aff sielfwe Börkö-
vdden i een södest een halff mjl vthstiuter itt Steen-
Keff thet skal man skufwa / södher ifrån Börkö 3.
mjl ligger een Sö som kallas Seskaren/ halff fierde
mjl / ifrån Narswa i södher ligger ock een ö som
kallas Peni/ som giörs typ i twennigom/ medh een
hwyt sandstrand.

Ther

Ther ifrån een halff mjl i Welter / ligger een ²⁹
 floor 50 / som kallas Lassewensaar / ther på boo nå-
 gra Bønder.

På Seestarn boor ock Bønder / alle thesse
 Sniar åre på Norre sidhen mest reene / så at man
 må löpa them på een halff mjl när. Sstan för Sees-
 tarn kan man löpa Ingermans sidhan på 7. sam-
 ppar / 3. mjl långz Landet på Lødh / såsom och ther
 såttia hwar man så synes / och huru diupt man wil.
 Emellan Peni ock Seestarn är then indre Leden
 at Narfwen / then henne löpa will / skal taga Løb-
 man på Børkøn eller Forsar / om han intet år sielff
 bekant / och intet koma then närmare en på 7. sampr.

Ifrån Høghland och til Narfwen är Reosan
 södoft 12. mjl / då låter man Tøtters / sampt medh itt
 Grund som ligger i södoft halfftridie mjl ifrån be. de
 Tøtters / och kallas Nygrundet / hwilket An. 1645.
 först bleff opfunnit / ther på år 5. foot Watn / ligger
 nästan mitt i Fahrwatnet / then låter man om Sty-
 rebord.

Om Baakbord blifwer Lassewensaar / hwar aff
 halff andra mjl i een södwest ligger itt Grund som
 kallas Nantus. Och södoft ifrån Nantus at Pe-
 rispe Bdden / doch Nantus närmest / är itt långt
 Steenreff / som kallas Wødhgrundet / och synes op-
 watnes ther aff någre Steenar / then skal man ock
 låta om Baakbord.

Emellan ben. te Kess och Perispe Vdden kommer then indre Leeden ifrån Borkö/Perispe vdden skuter vth aff Ryßland och aff ben. te Vdd samales des itt floort Steenreff /länge stycke til siö. Sönnan för samma Vdd 3. myl är Narsske Redd. Man kan sättia på Narsske Redden på 8. 10. eller 12. sampner hwar man wil / Nordwest ifrån Inlopet: Een myl södwest ifrån Inlopet äre 3. Sandhymp-lar som kallas Treebergh/Westen effterkommande kan man aff them känna Landet.

Stoora Tjutters är een flögöö södher til öster 2. myl ifrån Höghland belägen/ther aff reen södsöd-ost vthskuter itt Sandreff en myl til siö.

Mitt emellan Tjutters och Höghland är itt Grund som kallas Bykalla/ther på är 5. foot watn. Thesse förskreffne Grund skal han hafwa i acht som seglar thetta Fahrwatnet.

Om Stoore Rågön.

Stoore Rågön ligger i Wester 5. mijl ifrån Morgön / som är een högh Vdd / på Norre sidhan är dript in moot Landet / ther ifrån i west södwest ligger een Vdd som kallas lilla Rågön/ther emellan är en stor Byk / ther kan man sättia när man wil Wester åt / på 6. eller 7. sampner / men för en nordligh eller nordwest Wind kan man icke wäl komma ther vth. Wester ifrån lilla Rågöön een mijl är itt Grund

grund som kallas Gråshgrundet / thesöre är thet icke ³¹
gott at komma för långt i Bochten. Ifrån stoora
Rågeön at Odensholmen är Rosan wester 6. milj.

Om Odensholmen.

Odensholmen är itt lågt Landt medh några
stoore Tråå vppå / thet boor och någre Bønder /
når man kommer Westen effter / giörs thet vpp så-
som tree Segel / thet vnder får man såttia för een
nordligh eller nordwest Wind / på 6. eller 7. sampr.

Een lijten milj Nordost ifrån Odensholmen
är itt Grund om 8. foot Watern / aff små Singel-
steen.

Ifrån Odensholmen at Simperfnås / är Ro-
san Wäst södwest 6. milj / thet emellan löper man in
at Mogöösund om man wil thet indra Leeden at
Rijgh eller at Pernå.

Nordost til Nordan aff Simperfnås en milj
är Ankergrundet / medh stoora vpvatnes steenar
på / och strecker sigh söder til öster långz medh Dag-
öön / inmoot itt Keff som kallas Rackaren / halff
tridie milj. Ankergrundet som är itt Steenreff / skal
blifwa om storebord når man wil in at Mogöösund.

Ifrån Odensholmen i een södwest halff fempte
milj / och ifrån Ormsö i Nordwest 2. milj / aff een
By som heeter Saxby / ligger itt Grund hwilket
kallas

32 kallas Stapelbotnen / ther på är 6. foot watern.

Mitt emellan Odensholmen och Stapelbotn/
aff Nothöden i wester een mijsl är een Bandt om 12.
foot Watern aff groff Sand och små Steen/then lå-
ter man sampt medh Stapelbotn om Baakbord/
när een löper in åt Mogödsund / och löper Anker-
grundet närmest söder til öster an/ åt Gråshöhran/
på 10.8. och 6. fampner.

Ufrån ther som Ankergrundet begynnes och in
til Gråshöhran är 6. mijsl.

Gråshöhran som är ewenne små Gråsholmar
låter man om Styrbord/ när man löper söder åt /
ther vnder kan man sättia på 7. eller 8. fampner.

Ufrån Gråshöran i Väster ligger een runde
Holma som kallas Oxholmen / Nordost aff Gråshö-
hran ligger Ormhöden / ther östan före ligger een
lijten Stadh som kallas Hapsal.

På Ormhöden står een Uspelundh/ ther aff i söd-
west een halff mijsl är itt Grund om 5. foot Watern/
thet skal man låta om baakbord.

Uff förb. de Oxholme Nordan til wester strecker
sig een bandt som kallas Kackaren/ Nordost oppå
samma bandt ligger een opwatnes Steen/ och ther
Nordan före itt Musquetestott är een Steenhöhr/
ther emellan är itt Lopp som kallas Sillme in åt diup
Hampn/ hwilken ligger in widh Dagön/ ther man
laster Kalk.

Ufrån

Isfrån Gråsföran åt Mogöfönd är Kosan söd- 33
södost wäl så södlig 7. mjl. Ther bort åt låter man
trenne Hollmar om styrebord. 3 Fahrwatnet
hafwer man 3. eller halff fierde sampner diup.

På then söderste Hollmen aff the tree / står nå-
gre Träd / theraff han kallas Topholmen / aff sam-
ma Hollma vthstiuter ock itt Glac / therföre må
man intet komma honom förnähr : Om baafbord
låter man twenne Holmar / then första kallas Höst-
holmen / ther på är små Skogh / ligger i södhwäst
ifrån Hapsal een mjl / then blifwer itt gott stycke
ifrån Fahrwatnet / sampt medh een Steenöhr som
ligger södwäst aff Höstholmen. Item / aff Hesthol-
men i södher vthstiuter en band om 10. eller 12. foot
Watn / och söderst vppå samma band är itt Grund
om 4. foot watn. Rätta Fahrwatnet är lång 3 m3
Ssel eller Mogön åt Pater noster, hwilket är itt steen-
reeff som vthstiuter aff then österste Bdden på Ssel.

Then andra heter Sköllön hon ligger norr aff
Mogön / then låter man om baafbord / hon är måst
öfwerwäxt med Skogh / ther jämpet aff är diupare.

Pater noster är itt Steenreeff / som vthstiuter
aff then östersta Bdden aff Ssel / hwilket man stuf-
wa skal / ther jempt aff är Köpparsaal.

Kosan ifrån Mogöfönd och åt Riga skantz är
söder så östlig 24. mjl. Och åt Runön söder så
västlig 12. mjl. Åt Ryn södost til söder 10. eller 11.
mjl.

Kooserna ifrån Gdenßholmen och

	Dagerort/Wäst södwäst wäl så wästlig	11	
	Orhöödn/Nordwäst.	15	
	Stange Vdd/Nordan så östligh.	12	
	Hjätte/Nord Nordwäst.	14	
Til	Nargön/Öster så nordligh.	11	Måten.
	Stoora Rågödn/Öster.	6	
	Simperßnäs/Wäst södwäst	6	
	Swenße Sandahampn/Wäst	30	
	Nyysliären/Wäst Nordwäst	22	

Om Dagerort.

Dagerort är een stor Sö/och ligger i trekant/
hwar Kant vngesehr fem myl/ther på står itt Torn
som the Reswelska hafwa opfättia låtit. Aff then
Nordosteste Vdden som kallas Simperßnäs/och
fluta twenne små Keff/och in emellan bådhe Kef-
fen är een Bocht/ther kan man sättia för een södlig
och södwäst Wind på 7. eller 8. sampper. Widh
samma Sö äre twenne Hampner/then ena öster på
Landet/som kallas Diuphampn/ligger vngesehr
föder til öster tre myl ifrån Simperßnäs/ther in
åt är tre sampper diup/och ther ladher man Kalck.

Wästen efterkommende til at löpa åt Diup-
hampn låter man Simperßnäs om styrbord/och
Ankergrundet om bakbord/följandes Dagödn
långt

långz och medh. Man hafwer i Fahrwatnet 4. el-
 ler halff fempte sampner diup.

In emot Diuphampn ochskiuter aff Dagöön
 itt flack / thet kan man föllia och medh på 3. eller halff
 fierde sampn. Undergrundet må man intet kom-
 ma närmare / när man ther lovera skal / än halff fier-
 de sampn.

Nordväst ifrån Dagön ochskiuter een band
 2. mql til söds om 4. 5. 7. 8. och 10. sampnar / hwar
 på är Sandgrund.

Nordan för samma Band är itt Grund om 10
 foot Watn / thesöre må man intet komma Dagön
 på then siidhan närmare än på 6. sampner.

När man hafwer Tornet på Dagerort ifrån
 sigh södväst til söder / två mql / så är man intet länge
 ifrån förb. de Grund.

Then andra Hampnen är västan för banden /
 och kallas Keekå / ther hoos står itt hwet Steen-
 hus / in åt samma Hampn har man 8. foot Watn /
 vnder Dagerort kan man sättia för een Nordost el-
 ler östligh Wind på 8. eller 10. sampner.

Sönnan för Dagerort skiuter Hunterwyl in /
 hwilken är oreen och steenigh. Emellan Sffel och
 Dagön är itt Sund aff 6. foot watn doch steenigh.

Väster ifrån Sffel är ojempt och bandet aff
 7. 6. 5. och 4. sampr / een godh mql ifrån Vandet / och
 mest Steengrund / ther må man intet komma Sffel
 förnär.

Kooserne ifrån Dagerort och

	Windo / Söder så Wästligh	23	
	Brysterort / Södsöd wäst	58	
	Refserhöfft / Söd wäst til Söder	60	
Til	Östergaren / Söd wäst	28	
	Gottfke Sandöo / Wäst söd wäst	18	Mylar.
	Landzort / Wäster	34	
	Utskiären / Nörd wäst wäl så Nördligh	17	
	Uchön / Nordan	16	

Om Gottfke Sandöo.

Gottfkesandöo/är een treckantigh Sö/een lya-
 ten halff myl lång/alt öfwerwärt medh Skogh/och
 rundt omkring een hwytt Sandstrand / hwar aff
 vchskiuter sigh trenne små Refs/ aff then Nordeste
 Bdden vchskiuter itt Steenreff en fierdendeels myl/
 aff then östre Bdden vchskiuter thet andra/jämwdl
 een fierdendeels myl / och lytet sönnan för thetta
 Refwet ingiörs een lyten Bocht /ther är diupe inn
 moot Landet aff 16. 14. och 12.sampner. Aff then
 söd wäster Bdden vchskiuter itt Sandflack een halff
 myl til söds aff 7. 8. 10.och 12.sampner/ther är gott
 at sättia för een Nördligh och Nördwäst Wind.
 Man kan löpa samma Sö om på Lodh på 7. 8. eller
 9.sampner/såsom och sättia hwar man wil.

Ifrån Gottfkesandöo ligger Fährö een södsöd-
 wäst

väst halff femte mjl / hwilket är then Nordeste 37 532
 Bddenaff Gottslandh.

Isfrån Gottskesandö i een NordNordväst två
 mjl ligger Koppersteenen / ther är itt stempt
 Grunde / hwilket man intet wäl anlodha kan / effter
 thet är brandt på alla sidhor / ther på är 10. foot
 Wati / när man löper isfrån Gottskesandö / och wil
 åt Swenska Sandahampn / sätter man Koosan
 Nordan så wäffligh an / så får man een bandt vnges-
 fehr 5. mjl isfrån Gottskesandö om 16. och 18. sampr
 groffsand och smååsteen.

Isfrån Windö kommande / giörs Gottskesandö
 vp i tvenne Hymplar. Isfrån Swenska Sandha-
 champn kommande / giörs hon vp sammaledes i
 tvenne Hymplar / then österste Hymplen giörs
 rundt / och then wästerste länger och ojempr.

Kooserne isfrån Gottske Sandö.

	Uthön för Åbo / Nordost til Nordan	30	
	Gange Vdd / Nordost til öster så Nord-		
	ligh	36	
	Dagerort / Öst Nordost wäl så Östligh	18	
	Losserort / Södost så östligh	24	
Til	Window / Södost	24	Mjler.
	Åbo / Söd södost	32	
	Meinell / Söder til Öster	40	
	Brysterort / Södher.	48	
	Zeel / Söder til Wäster	50	
	S iij		Östers

Ostergarn/Söder til Wäster	11
Gårön/ Söd södwäst	4½
Torre Vdden/ Wäst Södwäst	24
Karstöyar/Södwäst så wästligh	12
Bahrsundh/Wäster	22
Landzort/Wäst Nordwäst	14
Swenske Sandahamn / Nordan så Wästligh	12
Koppersteen / NordNordwäst	2)

Til at löpa ifrån Swenska Sandehamn de
Ryga eller Pernaw/sätter man sin Koosa södoft til
söder at Loserort/hwillet är belägen på Ruhrland/
tre mjl Nordan för Window / itt lågt jempe
flogs Landt / och vthskuter sigh lytet ifrån ben.de
Ruhrland/medh een hwyt Sandstrand. Tre mjl
ther östan före liggia Dombergh eller Blåberg/
som somblige thet kalla / hwillet är itt högt blått
Berg/ och brandt österst upå/men wäster at Loser-
ort långslut affgående vthföre.

Nordwäst aff Loserort vthskuter sigh itt brett
flack in emot itt Ref/som kommer aff söder Vdden
aff Sffel / streckendes i een södwäst halff tridie mjl
til söd/hwillet är ett slemte steenigh Ref/som kal-
las Swalswerort/och Nordwäst vthan för samma
Ref är alt olempt Grundh at löpa an på Lodh.
Man hafwer thet ena Rastet 30. thet andra 15. thet
tridie 7. samptar. Men förfaller man vthan på
Sffel/och får ther känning aff/ så hafwer man ther
lågde

531
lågde Skogsland / hterst på södväst Bdden ther 39
Refwet begynnas / stå några Hws medh röde Teg-
geltaack / ther Nordan före två myl är een Kyrckia
och medh rödh Tegeltaack. Een halffmyl Nordan
för samma Kyrckia synes såsom een luten Skogz-
holma. Nordan för Skogzholmen een skoor bocht /
aff hwilke bemålte märcken man kan känna Landet
igen.

Västan effterkommande när man wil äth Rüg/
och måste förb.te Reess som vthskuter ifrån Loser-
eller Swalswerort öfwerlöpa / skal man intet löpa
äth Refwet / förz än man hafwer Dom-eller Blå-
berget een öst södöst / eller thet ringesta södöst til ö-
ster ifrån sigh / När man hafwer Dombergen een
öst södöst ifrån sigh / och håller Berget så ifrån sigh
stående / löper öfwer Refwet utan eller innan effter-
kommande / hafwer man ther 6. sampner diup /
gross sand : Håller man Domberget ifrån sigh söd-
öst til öster / och löper öfwer Refwet östan eller två-
stan effterkommande / hafwer man 5. sampner diup /
Rödh sand. Bthan för Refwet hafwer man o-
jämpt grund aff Twalegrunden på 6, 7, 10, och 12.
sampner.

På thet Flacket aff Loserort / hafwer man och
ojämpt grund aff 5, 4, och 6. sampner rödh sand.

Landet emellan Loserort och Dommegnäs
sträcker öst nordöst och väst södväst 8. myl / ther kan
man

40 man löpa långz Landet på Rodh aff 7. 8. och 14.
fampner. 3 Kennan hafwer man 7. 8. 10. och 14.
fampner/ther kan man sättia långz Landet hwar
man wil för en södlig och en södoft Wind.

Kooserna ifrån Loserort och

Til	[Gottsche Sandö Nordväst så västlig	24]	} Myllers
	[Swenst Sandahamn/Nordväst til		
	Nordan.	34	
	[Dommesnäs/ Öst Nordost.	8]	
	[Steensort/ Södväst til Söðher.	12]	
	[Window/ Söðh Södväst.	3]	

Under södväst Bdden aff Ssel får man sättia
för en Västlig och Nordväst Wind. När man
hafwer then hwyte Kyrcian ifrån sig/ som står ö-
flan på Bdden/ Väster til söder/ ther är godh An-
fargrund på 7. och 8. fampner.

Om Dommesnäs.

Dommesnäs är en skarp Bdd aff Rührland
hwar aff vthstiuter itt Reeff i Nord Nordost/ een
flook mil til söds/ hwilket man på västre sidhan på
8. eller 9. fampner ahnloda kan: Men sunnan eff-
terkommande / kan man intet loda Reswet / effter
thet är brandt på then södre sidhan/ thet ena kasset
hafwer man 20. thet andra 12. thet tredie 7. och thet
fiera

fierde tree sampner når man løper tvers åt Refs 41
 wet / thesfore år thet icke godt sønnan effter medh
 Lodh ansøka förb. de Refs.

Ther sønnan före år een stoor Bocht som kal-
 las Kappelwijf / ther kan man sättia för een wästlig
 Wind / men medh een nordost eller een östligh Wind
 år intet godt at komma ther vth.

Roserne ifrån Dommestnas.

Til	{ Roserort / een Wäst Södwäst	8	Mqter.
	{ Redden vnder Öffel / Nordwäst	4	
	{ Arensborg / Nordan så östligh	10	
	{ Albreckan / Nordnordost	6	
	{ Runö / Öst så Nordligh	6	
	{ Rjige Skanz / Södoöst til söder	16	

Om Runö.

Runö år een Skogzöo een halff mil lång / och
 strecker sigh i een södoöst och Nordwäst / på then söd-
 wäst sidhan år Steenstrand. Vnder Runö får
 man sättia för en sønnan och wästligh Wind / på 10.
 eller 12. sampner. Om man thet omlöpa skal / må
 man intet komma thet närmare än på 7. sampner.

Södoöst ifrån Runö een halff fierdings mql
 ligger itt blindt Grund / ther på år 6. foot Watn.
 När man om Nattetydh / Landet på then sidhan
 G om:

42 emlöper och wil föllia Landet skall man lodha sigh på fem sampner/ så löper man innan för Grundet. Men på 8. eller 10. sampner löper man vthan om Grundet hwilket är rådeligast/ på 6. och 7. sampner löper man åt bemelte Grund på then sijdhan.

Kooserne ifrån Runö.

Til	Dommesnäs/ Väster så Nordligh	6	} Myter.
	Redden vnder Öffel/ Väst Nordväst	9	
	Albreckan / Nordväst til Nordan	6	
	Togelund, Nordan til Öster.	12	
	Ryn/ Öster så Nordlig	8	
	Ryga Skantz/ Södsödst	12	

Om Albreckan.

Albreckan är een liden Ö/ och ther på någhoe Skog/ liggandes en södost ifrån Öffel / vthan för Årengborg/ aff hwilken Ö vthskute sigh een hoop medh slemme Grund/ på then östre/ södost och södre sijdhan een floor mql til söds / then må man intet komma närmare än på 8. eller 9. sampner/ Västan för Albreckan är Leeden in åt Årengborg på Öffel.

Om Ryn/ Sorckholm eller Wanno.

Ryn är itt lågt Land/ rundt omkring medh
Steen=

538

Steenstrand och långgrunde/ på södre/ västre och ⁴³
 södvästiske sidhan/ then södher sidhan må man icke
 komma på een halff mjl när. Then västre sidhan
 Ryn Sorkholm och Mannö / må man icke kom=
 ma närmare än på två mjl/ty ther är slemte Steen=
 grund och Banckar. På then östre sidhan icke häl=
 ler närmare än på een halff mjl/man kan lodhat på
 södre och östre sidhan på 7. fampner.

Rooserne ifrån Ryn.

Til {	Perno Redd/Nordost til Nordan	6	} Migler.
	Ryg Skantz/Söder til Västan	17	
	Rund/Wäst så södligh	8	
	Mogesund/NordNordväst	12	

Ifrån Lyflande gent emot Sorkholmen stiu=
 ter itt flack een fierdings wagh til söds.

Ther inne på Perno Redd kan man sättia
 på fyra fampner icke synnerligh godh Grund.

Ifrån Perno til Rygastantz är Roosans södh=
 södväst 22. mjl lång Lyflandh.

Calis ligger ther mitt emellan tolf mjl ifrån
 Perno/ther är itt lütet Inlopp/och vthan för Inlo=
 pet een sandband een halff mjl ifrån Landet.

Om Rygiske Redden/ och Inlopet
 til Ryga.

Aff Siön kommande / när man får känningh
aff Rytigste Tornen som är tre / två lika höga /
och thet tridie lütet mindre / skal man så löpa / at
man hafwer thet minsta emellan the tu höga Tor=
nen / och hålle them så förvt / til thes man kommer
på Redden / setter thet på otta / tjo eller tolf sam=
pner.

Men wil man löpe thet in / så strecker sigh In=
lopet een öst södost och södost til östan in / thet plågar
och liggia fem Tunnor / först löper man emellan the
två ytterste / sedhan låther man een om baakbord /
the två innerste löper man på bådhe sidhor / the lig=
gia mitt i diupet / thet plågar twara tolf foot diupet /
men thet förändrar sigh öfta / effter thet är Wål=
sand / och sätter thet innan för Skanzen på fyra el=
ler fem sampner.

Öster ifrån Skanzen på Dymminste sydhan
nedher wedh Dynen plågar stå twenne Båkn / när
man är vthe på Redden / skal man löpa så at bådhe
Båknen giöra itt / och går som för berörde är / en öst
södost an / så får man Tunnerne igen. I diupet på
Inlopet är tolf foot watn / som förändrar sigh öft=
ta aff Storm och Jpgång.

Emellan Stadhen och Skanzen är Lohmans
Watn / then tager man strax innan för Skanzen
widh Bullerå.

Til	Dømmefinås/Nordväst til Nordan	16	Myl.
	Runö/Nord/Nordväst	12	
	Mogesund/Nordan så östligh	24	
	Perno Redd/Nord/Nordöst	22	

Salis ligger ifrån Rüggestantz Nord Nordöst 11. myl / ther othan före är itt Sandkess / elliest är mest reen Strand emellan Rüggeste och Pernå redd på Rügflandz sidhan. Lågenheeten om Mogesund fins hoos Sdenpholmens beskrifvelse.

Om Window.

Window är een lüten Stadh belågen på Kurland / man hafwer ther Inlopp aff 6. foot Watern / och widh Inloppet fines itt lütee Slott eller Adelsmans Hws / ther othan före får man sättia på 7. 8. eller 9. sampnar Sandgrund / för een aflandz Wind.

Othan för Window een Wäst Nordväst free myl är een Banch som fallas Spånbanden om 7. 8. och 9. sampner / och strecker sigh een södh södväst och Nordnordöst / hwar på är groff sandh / ther kan man giöra sin Gifning när man wil söka Kuhrland. Emellan Banden och Kuhrland hafwer man 20. sampner gran sand.

Kuhrland är mest een reen Sandstrandh som

46 man kan löpa an medh Goodh på 7, 8, 9, eller 10, fampner.

Ifrån Window til Genfort hafwer man 9. myl södwäst så södligh an/ tree myl wästän för Window äre tree Hymplar som kallas Backugnan / emellan Backugnan och Steensort finnes een Bocht som kallas Sackestrandh/ther inne i Bochten Landh=wart är twenne höga Hymplar/ongesehr een myl ifrån hwar annan / then östra är öfwerwert medh glöft skogh/och then andra slett / hwar aff man kan känna Landet.

På Steensfort ligger een floor By / och ther twers ifrån vstkiuter itt Steen Reess i een Wäst Nordwäst halff andra myl til söds/ thet må man insett komma närmare än på 10. fampner / förth/ för någon tydh sedhan stötte ther een Holländer på een Steen.

Södh södwäst tree myl ifrån Steensfort ligger een lychen Stadh / som heeter Lybo/ ther är och itt lytet Inlep som vndertydhen blifwer igenkastat aff storm/ther kan man sättia vthan före på 5. 6, eller 7. fampner Sandh Grund/ther ibland finnas och Steenboen.

Til at känna Lybo igen / ligger een lägh och jempn Skogh Nordan för Stadhen in moot sön/ och ther sönnen före står itt Steenhws medh röde Tegel Zaak.

Ifrån

Ifrån Lybo een södh södwäst fyra myl liggia
Seswenberghen / ther emellan är hympelachtige
Land/mest öfwerwärt medh Skogh/en reen Sand-
strand/flackt watern/och lång Grundt aff Landet.

Söder ifrån Seswenberghen sex myl ligger
Memel.

Halff fierde myl ifrån Seswenbergen söder åt/
och halff andra myl ifrån Memel Norr åt / ligger
Helge Nää / ther sönnan söre är en stoor By som
kallas Polungen. Nedhan för samma By är een
högh swart Skogz Hympel / snare påseende såsom
Råffskoll/ther aff kan man känna Landet.

Ifrån Lybo åt Dyrsterort är Roosan een södh
södwäst 18. myl.

Om Memell.

Memell är een liten Stadh/ther hoos står itt
Slott/hwar til är itt Inlopp om 15. foot / och stre-
cker sigheen öst södost in. Aff thet södre landet vth-
stiuter itt Ref i en Nordwäst ifrån itt hwijt sand-
berg een stoor fierdings myl til siös/ytterst på Ref-
wet plågar liggia een Zonna / then låter man om
skrebord när man wil löpa in / Refwet är heel
brant på then Nordost sydhan/så at man thet intet
kan wäl föllia medh lodh. Om baakbord på een
Vdd står een Skang/hwar aff vthstiuter itt flack/
thet

542
 48 thet kan man föllia medh Lodh på två sampner.
 När man kommer itt stycke in åt Skanzen/ och Ton-
 nan som ligger på Refwet/ löper man een södost inn
 åt/ jempte thet höga Sandberget som Refwet stiu-
 ter aff/ ther sätter man på fyra eller fem sampner/
 strax ther östan före ligger Stadhen och Slottet/
 ther innanföre ligger Kuhrske Hafwet / hwilket är
 otta mijl långt/ och två mijl bredh / thet indra kan
 man löpa medh små Fahrkästar åt Königsberg ige-
 nom några Slysor.

Kooserne ifrån Wemell.

Til	Brysterort/ Södwäst	12	Mylar.
	Danzike Redd/ Södwäst til Wästan	24	
	Refserhöffe/ Wäster til södher	22	
	Södher Vdden/ Westan til Nordan	47	
	Hooborg/ Nordwäst så Wästligh	30	
	Östergaren/ Nordwäst til Nordan	30	
	Gottsche Sandö/ Nord til Wästan	40	
	Bowers Reff/ Wäst til söder så wästlig	56	

Om Gottland.

Gottlande är itt skoot Landt 18. mijl långt /
 och vngesehr fem mijl bredt/ och strecker sigh een söd-
 södwäst och Nordnordost/ ther omkring äre åttstäl-
 lige Hampner.

Fårön ligger nordeste på landet / thet är een
 listen

lyften myl länge/ mest flett Landh / ther på står een ⁴⁹
Kyrkia medh itt fullot Torn / en Nord Nordost aff
Fährö och skuter itt stoort Steen Keff/ som kallas
Salswerorein / halff andra myl til siös / thet må
man intet komma närmare än på tjo eller tolf sam-
pner.

Emellan Gottland och Fårön är itt sundh som
kallas Fährösund/aff 8. foot Watn / ther kan man
löpa igenom medh små Fährkoster/ och strecker sigh
mest Norr och söder.

Til at löpa ther in / Nordan effterkommande/
skal man achta at Nordan för Sundet ligger några
små Steenöhrer/een låter man om styrebord / och
the andre alle om baakbord. Nordest i Sundet är
smalast ther/låter man 2. deeler watn om styrebord
på Gottlandste siidhan / och een deel om baakbord
at Fährö siidhan/ ther strecker sigh söder til öster/
och Nord til Wästan / man hafwer ther alt hårde
steengrund. Innan för Sundet är godh Redd/
smalaste sundet är 8. foot Watn/ och på söder siidan
strecker sigh een södsödost / ther blifwa twenne små
slätte Hollmar om baakbord/ther man söllier Gott-
land på 3. sampner och medh / sönnan för sundet
äre många blinde Grundh som man löper emellan/
södsödost och til siös.

Ther ifrån at Östergarn är 5. myl/och strecker
sigh mest södher. Twå myl ifrån Sundet i södher

50 ligger Slisthampn / thet är een temmeligh Hampn /
når man wil löpa thet in / sönnan effterkommande
ifrån Östergarn / söllier man Gottland långz vth
medh / låtandes tvenne små Hollmar om styrebord /
som liggia thet vthan före / och beskydda Hampnen
hwar på står itt gammalt Kapel / thet sätter man
på 4. eller 5. sampner in i Hampnen.

Om Östergarn.

Östergarn är en gråå slät Holma / och ligger ö-
stan på Gottland / doch något högh / nästan i tree-
kant / aff Östergarn i en öst Nordost och södoft så
wål som en söder sträcker sigh vth flemma steenreeff /
emellan Gottland och Östergarn får man löpa ige-
nom på 8. 9. eller 10. sampnar / thet är goett at sätta
så wål för them som wilja Norr som söder åth / för
en östligh och södligh wind på 7. 8. eller 9. sampner.

Öfrån Östergarn halffandra mül södh södwäst
ligger Sandwiken / hwilken är een stoor Wyl / och
goett til at sätta för en Nordlig och Wästligh wind /
doch låter brukligh effter en söd södoft blåser thet ö-
pet in / 2. mül sönnan för Sandwiken är Narrwyl
thet vthan före / liggia några små Srar. In i Wyl-
ken står een Kyrelia / thet inne är ock een Redd för
små Fahl koster medh en aflandz Wind.

Twå mül sönnan för Sandwiken / är ock een
Wyl

Wet som kallas Helgeholm / ther inne står een
Kyrckia.

Ifrån Helgeholmen til Hoborg är 4. mjl een
söd södwäst. Sönnan effterkommande / om man
ther Loverar långz Landet / må man intet komma
närmare än på 10. eller 12. sampner.

Koserna ifrån Östergarn.

Til	(Gottsche Sandö / Öst Nordost wäl så öst- ligh	11	Mjler.
	Dagerort / Nordost	28	
	Windo / Östan til södher	22	
	Ljbo / Södoft	24	
	Memell / Södoft til söder så södlig	30	
	Brysterort / Söder til Öster	36	
	Refeshöfft / Söder til Wäster	33	
	Erckholmman / Södwäst	48	
	(Hoborgh / Södwäst	11)	

Fyra mjl i södoft ifrån Östergarn är en band
om 18. sampner hwijt sandh / söder ifrån Östergarn
tree mjl är ock en band aff 16. sampner groff rödh
Sandh.

Om Hoborgh.

Hooborgh är then söderste Bdden aff Gott-
lande / een högh och brant Berg-Bdd / hafwer een
legdt emellan sielfwa Landet och Berget / ther aff i
H ij een

52 södhöfödwäst vthskiuter itt Keff een halff mijl/
hvilket man omlopa och lodha kan på siw / otta el-
ler nijo sampner groff sand.

På öster sijdhän kan man sättia på siw eller ot-
ta sampner.

På västre sijdhän om Hooborg långz Landet
een NordNordost två mijl strecker sigh Busfwijf
in/ på västre sijdhän om Busfwijf vthskiuter sigh
itt Keff/ een skoor mijl til siös/ när man wil löpa in
i Busfwijf/ skal man låta Kefwet om Baakbord/
man sellier Hooborgs Landet långz vtmedh. Emel-
lan Kefwet och sielswe Landet i Fahrwatnet haf-
wer man syra sampner diupt / men när man kom-
mer närmare in ät Busfwijf/ får man tree sampner.

Märken til at löpa in i Busfwijf/ ther står een
Kyrkia/ som kallas Busfwijfs Kyrkia / och oppå
Tornat aff then samma är itt hool/ när man kan see
ther igenom/ tå är man mitt för Inlopet / och löpa
så een NordNordost in / wil man ther in eller vth
läpera/ moße man inset komma Kefwet närmare
än på tree sampner/ en heller sielswa Landet.

Inne i Hampnen eller Bosfwijf/ ther man la-
star steenen / är icke meer än tyo/ tolff eller tretton
foot diupt.

Emellan Busfwijf och Hooborg hafwer man
tree mijl/ ifrån Hooborg til Karlshöör är Roosan
Nord til Väster fem mijl. När man ther emel-
lan

lan löper / må man wachta sigh för Busswistke 33 547
 Reeff.

Ifrån Hooborg strecker sigh Banckar södhöf-
 wäst / jempt medh södre Vdden 6. milj twers ifrån
 Sland / på Banckarne hafwer man tolf/tretton och
 fiorton sampner groff Sand. Een Östfödost 6.
 milj ifrån Sland / ther är en Banck aff 8. sampner
 groff swartachtigh Sand.

Kooserne ifrån Hooborg.

	[Låbo på Ruhrland / Öst Södost	28]	
	Nemell / Södost så Östligh	30	
	Pillow / Södh södhöst	38	
	Reserhöfft / Södher	28	
	heel / Södher til Östan	32	
Til	Reffkoll / Södhöfdräst	29	Måler.
	Borneholm / Södhwäst så wästligh	36	
	Södher Vdden / Södhwäst til Wästan	18	
	Norre Vdden / Nordwäst	11	
	Window / Öster	30	
	[Karlsöjar / Nord til Wästan	5]	

Om Karlsöjar.

Karlsöjar äre twenne Hållmar Wästan på
 Gottland belege / floora Karlshön ligger een milj
 wästansför lilla Karlshön. Lilla Karlshön som ligger
 een halff milj ifrån Gottland / ther vnder kan man

54 78 14 sättia för een södhligh / wästligh och een Nordwäst
Wind / på 7. 8. eller 9. sampner.

Isfrån lilla Karshön i een Nord Nordost två
mijl ligger Wästergarns Holm itt Göttingsskott
isfrån Gottland / när man löper ther in / låter man
Hollman om baakbord / och sätter emellan Holman
och sielfwa Landet på tyo foot diupt.

Mitt emellan Wästergarns Holm och Karsh-
öjar är een twål som kallas Klinthampn / in emellan
tweene Reff : Märken til at löpa ther in äre thesse /
at man skal hålla Karshöniarna en wangswågh ås-
skilde isfrån hwar annan / när een wil löpa ther in /
ther är Redd för små Farkostar / är en heller rådhe-
ligt at man löper i bemelte Hampnar / om man är
intet ther thesbätter bekand.

Isfrån Wästergarns Holm tre mijl i Nordost
ligger Wisby / hwilket hafwer varit een gammal
Stapelstadh / hwarist tilförene skoor Handell bru-
kat är / ther ochan före kan man sättia på 13. eller 14
sampner doch en besynnerligh godh Redd. Ther

in för Stadhen achter om een Steenbryg-
ga är en litten Hampn / ther går man
7. eller 8. foot in.

Kooserne ifrån Karföjår.

55

549

	Hooborg/Söddher	51	
	Söddher Vdden/Söddwäst til söddher	20	
	Keffkoll/Söddher til Wästan	34	Mjler.
Til	Gottsche Sand/Nordost til Nordan	18	
	Bahrsund/Nordwäst	15	
	Sandahampn/Nordost til Nordan	30	
	Öga Vdd/eller Landzort/Nordan	12	

Om Öje Vdd / som och kallas Landzort.

Öja är een Sö/een halff mjöl lång/ och strecker sig i Norr och söddher/ther är itt stoort Fiskelågre/ther står ock itt stoort Båkn vppå / Norderst vppå samma Sö boer een Logman. Een halff mjöl innan för Öja är een Hampn/som kallas Herhambra/ther igenom löper man innan stjärns väster åt/i samma Hampn kan man sättia på siw / tgo / tolf och sexton sampner.

Sönnan effter vthur siön kommande/om man wil löpa in i Herhambra / låter man Landzort om skrebord/och löper långz medh Landet til thes man kommer semp medh Logmans Gården/ther må man tagha Logman/så framp man är icke sielf bekant. Alff Siön kommande / och wil åt Aleknaben/låter man Landzort om bakbord/och een swart Klippa

56 Klippa som ligger een lÿften mjål ther öster ifrån /
 fallas Västre Skälana / om styrebord / then må
 man intet komma när / ty ther väster aff liggia blin-
 de Grund / therföre låter man två deeler Watn
 om styrebord åt Skälarna / och en deel om bakbord
 åt Landzort / och löper så en Nordost een mijl åt
 Wylsteen / hwar på står itt fyrkantigt Steen-
 baken.

Öst Nordost ifrån Väster Skälarna een halff
 mjål liggia några Bådhar / som kallas Knösarna.

Öster itt Göttingsskott ifrån Wylsteen / then
 man låter om baakbord / är een Steenör som kallas
 Kaffåsen / then låter man om styrebord / man löper
 Nord Nordost een mijl åt Medelsteen / låtandes
 then samma sampt een rödh Bergklobb / som ligger
 ther Nordväst ifrån om styrebord. Södh södost
 een mijl ifrån Medelsteen liggia några skär som kal-
 las Gunnersteen / hwilket är itt Fiskeleger. Söd-
 ost ifrån Medelsteen een fierdings mjål ligger een
 Bodha om 6. foot Watn / Bodhan låter man om
 baakbord / och Gunnersteen om styrebord / när man
 wil löpa Danske diupt til siös.

Ifrån Medelsteen een mijl Nordost til Nordan
 ligger rödhe Ron / hwilket är een rödh Klippa / then
 låter man om styrebord / ifrån rödhe Ron åt Elffz-
 nabben Nordost så östlig äre två små mijl.

Elffznabben är een högh grå Berg Vdd / ther
 in

557
ne är en Hamn. Wästan effterkommande at lö- 57
pa ther in / låter man een swart Bergklippa om
baakbord som ligger itt Göttingzskott ther vthan
före / och een högh gråå Bergholma om styrbord /
och Nordnordväst ifrån samma Bergholmen är itt
högd brant Berg / om baakbord / man sätter ther
innan före på tolff sampner. Man kan och löpa
vth ther på östre sidan genom itt smalt Sund / som
streckes sigg een öst södost vth / thesliges kan man ock
sättia vppå Själén een södost ifrån Elffsnabben på
18, 20, och 26. sampnar.

Een södsödost ifrån Landzort een myl är een
Band om tolff sampner. Märcken vppå samma
Band äre thesse : När Wylsteen och Melsteen sy-
nes öfwer itt / och när Bdden aff Sjma och Gö-
ja / hwilket är een Bergklippa een halff myl södost
til wästan ifrån Landzort komma ihoop / då är man
på samma Band. Emellan Banden och Landzort
är 30. sampner diup. Emellan Landzort och Wyl-
steen är 35. sampner. Lyka så och emellan Wyl-
och Melsten.

Om Harföö.

Harföö är itt högd Slogzland / och vppå
samma Landet itt högd Berg / och på Berget een
3 Rys-

81 Ryß Kaap som nu är halff förfallen / ligger ifrån Landzort södväst til västan 4. myl.

Uff Harshöö i een öst södost två myl ligger een Bandt aff 18. eller 20. sampner groff Sand.

Ifrån Giöja itt Göttingzskott i een öst södost / är itt Grund om 10. foot.

Uff Giöja itt Göttingzskott södh södost ligger itt Grund / som kallas Geete Ryggen / ther på är 12. foot Watern.

Emellan Giöja och Harshöö instriuter sigh Hol-
fiälen / hwilken är all full medh Bodhor och blinde Grund.

Kooserne ifrån Landzort.

Til	{	Gottste Sand / Öst Södost	14	} Mäler.
		Wäsbys / Södh södost så södlig	14	
		Karlshöjar / Södher	18	
		Norre Vdden / Södh södhväst	20	
		Jöhesund / Södhväst til södher	18	
		Bahrsund / Södhväst så södlig	12	

Om Bahrsund / som är Inlopet i Öst Götche Skidren.

Bahrsund är itt Inloop åt Södherkiöping / Stågborg och Norkiöping / belägen ifrån Landzort södhväst så södlig tolf myl / och strecker sigh Nord til Västan och een Nordnordväst in / vthan för
Bahr=

59
Bahrsund een halff mjll ligger itt Skiär som kal-
las Härstiären/hwilket är itt Fiskieläger / ther på
står een Mast medh een Tonna vprest / södhöst aff
förb.te Skiär strecker sigh vth några Klippor och
bodhar een halff mjll til siös / som kallas Härstiärs
Vdden/östan effterkommande må man wachta sigh
at man intet kommer them förnär / Väster aff Här-
stiär een halff tierdels mjll ligger itt lütet rödh Stiär/
som kallas Härstiärs Kuggen / ther aff en Väst-
södhväst itt Göttingzskott är itt blind Grund om
6. foot Watn. Märkten vppå samma Grund äre
thesse : In i Bahrsund östan på tiärtele Landet
står Tullenstoswan på een Vdd / när samma Vdd
skuter sigh i hoop medh Fångö Landet / som ligger
östan om Sundet / at Sundet giörs igen / och man
hafwer Härstiärs Kuggen och södre halfwan aff
Härstiär öfwer itt / thet är märkten aff grundet /
therföre må man intet löpa förr at Sundet / förr
än man hafwer thet i en Nordnordväst ifrån sigh /
när man är ther vthan före een mjll eller halff andra
til siös / och Sundet giörs öpet / tå löper man räst
een NordNordväst och een Nordan til Västan in
at Sundet / men moste man lovera ther in / må man
tå intet löpa så långde öster om Farwatnet at Sun-
det giörs igen / När man hafwer Kuggen och Här-
stiären öfwer eens för thet Grundet skull / men är
man in eller vt om Kuggebodhan / må man löpa

60 löpa så at Sundet görs igen. Wäster om Fahr-
watnet må man ock så wäl löpa så långdt at Sun-
det görs igen/ för än man legger öfwer. Wäst-
re sidhan om Fahrwatnet är reent / på itt Göttsling-
skott når bodherne / som man seer bröta uppå. På
öster sidhan om Bahresund på Fångö Landet står
itt Toppot Tråd på itt högdt Berg/ når vth medh
Sundet/ hwilket är een godh Ränning. Nertst i
Sundet hafwer man diupt in moot både Landen/
sedhan löper man in at Sundet / låtandes tvenne
deeler Watn om styrebord / och een deel om baak-
bord/ för ty/ aff Fångö Landet om styrebord ifrån
en hög Bdd östan för Tullen. är itt Grund i södwäst
itt Musquete skott ifrån bemelte Bdd/ ther plågar
stå een Rimmare uppå/ thet låter man om styre-
bord/ och sätter ther innan för Tullen på tiugo sam-
pner/ östan för then lille Hampnen som. Kopfardij
Skeppen Lasta. Aff siön kommande / når man
förfaller öster om Härstiären/ seer man rå itt runde
berg/ östan för Fångö Landet/ hwilket kallas Fångö
Rupan/ ther på står een Ryskaas.

Östan för Fångö Rupa två mül är een By som
heete Lamstär/ hwar aff i een södoft een mül vstiu-
ter sigh Klippor och bodhar til siös / som kallas
Lamstäres Bdden.

Ther östan före een halff mül är een By / som
kallas Dispöo/ ther hoos står och itt runde Berg så-
som

550
som Fängefopa/doch lyttest flatare/ther aff och söd: 61
oft sammaledes vthskiuter Klippor och bodhar een
mål til söds / som kallas Aspö Bdden / aff bemelte
Berg een kan man känna Landet igen.

Förfaller man rätt för Bahrsund / seer man
för sigh tvenne öpne Sund/ther västerste Sundet
streckes sigh väster medh Kiöttelelandet / och Vä-
stan för thet Sundet är een rund svart Skogz-
holma/ther in at löpa/är intet rådeligit/utan han
är thes bätter ther bekant.

Sex mål östan för Bahrsund ligger Åräckian/
hwilket är itt jempt Skogzland/ther är och itt In-
lop at Norriöping. Aff sönn kommande/sår man
tvenne öpwarne Klippor södost een halff mål vth
ifrån Åräckialandet/them löper man emellan Nord-
väst an tvers at Åräckelandet / sedhan strecker sigh
Inlopet een södhväst långz medh förbenembde Å-
række land.

Östan för Åräckian halff andra mål liggia
Swartbodhan/hwilke äre fyra små Klippor / som
liggia mitt för Bråwiken/then västersta är minst/
och then ther näst högst / ther kan man löpa in at
Örlesund/ som ligger een Nordan ther ifrån 2. mål/
Och låter man tå Swartbodhan itt Göttingsskott
om Skrebord/löper så en Nordan an at Femmerß-
huswud eller Winterklasen/som är een högh Berg-
Bdd/och Leedhen går ther vth medh / när man lö-

J iij

per

62 per innan Skiärs / så låter man Hooldemban medh
några bådhor / ther östan före / om baakbord. Hool-
demban är een opwatnes slätt bergklippa / som lig-
ger mitt i Bråviken / om styrebord låter man nå-
gra Skiär / som kallas Kiällskiären.

Ifrån Femmerghustvudh een fierdeels mjl i
södhost ligger een högh rundt och slätt Bergholma /
som kallas Winterklasen / then löper man vthmedh /
låtandes honom om styrebord / och om baakbord
Femerghustvud medh några Klippor / somblige sy-
nes / somblige bryter man på / Norr ifrån Winter-
klasen itt Musqueteskott / är een swart Häll / som
synes i twenningom / then låter man ock om baak-
bord / löper så in i Oxlesund / och sätter på siw eller
otta sampner.

När man kommer in i Sundet / får man först
en Remare / then man låter om styrebord / löpandes
öster å / ther låter man ock en Remare om bakbord.

Östan för Swartbodhan ligger Heffringen
två mjl / hwilket är itt Fiskeläger / ther står itt
Steenkummel vppå / ther vthan före är några
Bergklippor / som kallas Heffringzbodhan / ther är
och itt Inlopp år Nykiöping östan medh in igenom itt
smalt Sund.

Östan för Heffringen tree mjl år Harbö / ther
är itt Inlopp och Hamn / som kallas Diupsund.
Aff siön kommande / när man wil in i Harbö / skal
man

man löpa så at man hafwer Harþó Rásen Nor-
dan ifrån sig/ och går så een Nordan an / låtande
Eenstiár (som är itt fystieläger / som ligger een lüten
mýl södhöföost ifrån Harþó) om styrebord / och lö-
per så rätt in át / hafvendes Harþó berg / ther Ra-
sen står vppå / förvth. Een Nordväst ifrån Een-
stiären een fierdedeels mýl ligger itt grát Stiár /
som kallas Srstiár / thet låter man om baakbord /
tå seer man ther Diupsundet väster medh Harþó
för sig / öpet / ther man inlöper och sätter på 7. eller
8. sampr / nordost i Sundet ligger itt blindt grund.

Men wil man löpa västan om Ringzö (som är
itt Skogzland / och ligger västan för Harþó) át
Sefwesund / söllier man Ringzö tett vth medh / lå-
tandes them om styrebord / och löper in vppå then
andra Leedhen som kommer innan stiárs från Vä-
sterwyf / och sätter västan för Sefwesund / ther bor
Arax Lögman sönnan fere vthi Skýbo eller Lagnó.
Södost aff Eenstiár en stor mýl äre tvetne Grund
som kallas Gedden och Köpman.

Ifrån Bahresund át Idhesund är nýo mýl een
södhöföväst / Nordan effterkommande når man wil
in i Idhesund / skal man löpa så / at man får Spor-
berg / ther Rásen står vppå (som ligger een mýl v-
than för Västerwyf) ifrån sig een väst södhväst /
gåendes så een väst södhväst an / hafvandes Ra-
sen förvth / så låter man Gladhó Ust / hwilket
är

64 är een Klippa medh itt stoort toppet Trå vppå/
 sampte några små Klippor som liggia een södhöf
 ther ifrån/the kallas Flotten) om fyrebord/ een bo-
 dha som kallas Blackan/som ligger een södhöf södhöf
 een stoort halff myl ifrån Gladhö Ust/ om baakbord.
 När man så löpandes kommer Nordan på Jdhö-
 landet/blifwer man warffe förvth een rödh Berg-
 klippa/som kallas Sticksfiäret/gent emoot Kasen/
 så skal man hålla Kasen öfwer then Norderste Bd-
 den på förb.de Klippa/så länge man kommer på itt
 Musqueteskott när bemelte Klippa / sedhan får
 man moot Jdhölandet twers ifrån sigh om baak-
 bord een rödh Klippa / hwilken kallas Rödhekar-
 ten/Nordväst aff samma Klippa itt Musquete-
 skott är een bodha wedh namn Kartbodhan / then
 låter man sampte medh Rödhekartten om baakbord/
 och löper så södher an / in åt Jdhösund / låtandes
 twenne deeler Watn åt Kartbodhen om baakbord/
 och een deel åt Sticksfiär om fyrebord/ och sätter
 ther i Sundet / jempte een Steenstrand aff Jdhö-
 landet emellan Krookön och Jdhön på 7. sampter.
 Krookön är een Skogö ligger itt paar Mus-
 queteskott een södhväst ifrån Rödhe-
 kartten twers aff Jdhö
 Landet.

Kroo.

Til { Norre Vdden / Söðher
 { Jdhöfund / Söðhsödwäst } 12 } Mjler.
 { 9 }

Twå mjl Nordan ifrån Jdhöfund är itt högd
 skogsland / som kallas Haplö / medheen Legd
 mitt oppå / then södre Vdden är brandt / och then
 nordeste flett affgående / twå mjl ther nordan före
 är Ståsholmen / och ther ostwan före itt högde
 hympelachtigt Land. Torro ligger tre mjl nordan
 för Ståsholmen / och emellan bådhe thesse Orter
 finnes itt lågachtigt Land / södost ifrån Torro liggia
 blinde Grund een mjl til siös.

Torro är itt Inlopp åt Windö / hwilken ligger
 een mjl ther innan före / ther man plagar lasta Brä-
 dher som ther såghes.

Om Norre Vdden aff Gland.

Norre Vdden eller then Norre Enden aff S-
 land är all öfwerwert medh Skogh. Gland är 18.
 mjl långt och een mjl bredh / stretchandes sigh i
 een söðhsödwäst / och Nordnordost / ther Wästan
 före är Calmarsund in.

Til at löpa ifrån Norre Vdden åt Wästerwyl /
 hwilket ligger ther ifrån 7. mjl / går man en Nord-
 R wäst

561
66 wåst til Nordan an åt Stången / som år itt Inlopp
åt Wåsterwåf / och ligger ifrån Norre Bdden 6.
mjl. Stången ligger södost til södher en halff
mjl ochan för Sporsund. Ifrån Norre Bdden
kommande/når man wil in åt Wåsterwåf/gåendes
Nordwåst til nordan an/får man Sporeberg/ther
Kasen står oppå/ rått förvth / och löper så samma
Kosa an som för benembt år / til thes man får see
Stången/hwillet år een Spåra med en Tonna upå
vprest/på en litten rödh Bergholma / och kallas /
som för betördt år/Stången/hållandes Stången
lijet wåstan för Kasen een halff Alln/så til sågende/
tå får man några rödha små stiar förvth/som kal-
las Hampnstiar/ther på står een Fiskierebodh/lå-
tandes Jdhö banckan (som stiuata sigh vth ifrån
Jdhö Landet södhöst halff andra mjl/hwille åre en
hoop medh flemme Klippor/ somå synas och somå
bruter thet oppå/ then yterste kallas Kongzgrun-
det/ther oppå år sex foot Watn)om Strehord / och
Shrekankan om baakbord / hwille stiuata sigh vth
ifrån Stången en södh/södhöst två mjl / och liggia
twers ifrån Shrelandet/Nordost een mjl/som och
åre flemme grund och bodhor/doch icke många synli-
ge/ men meste parten osynlige och blinde. Södher
aff Shre år een rund rödh Klippa som kallas Bod-
stiar / ther ochan före een halff mjl öster och södhöst
år och een hoop Bodhor. När man så kommer
vthur

vthur siön som förbemele är åt Stången/låter man 67
 Hampnstiåret (som Bodhan står vppå) om styre-
 bord / och Stången sampt stiåret / hwar vppå stån-
 gen står om baafbord / löper så midfundes in.

Nordväst itt Göttingsskott ifrån Stång-
 ståret är och een lysten slätt Bergholma / then låter
 man om baafbord. Estnordost itt Musquetesskott
 ifrån samma Holma ligger itt Grund / som plågar
 stå en Remmar vppå / then skal man låta om styre-
 bord / ther ifrån een fierdings mql Nordnordväst
 är Jdhöfund / hwilket sigh strecker södher och Norr
 igenom / och kan man sättia ther i Sundet / som
 sagdt är.

Jdhö Landet är ett lågdt Skogzland ther i-
 bland stå någre stoore Eker / hwar aff Landet synes
 hympligie / men ifrån stången åt Sporesund stre-
 cker sigh Nordväst til Nordan öfwer een lysten Fiäl
 een halff mql / ther på Fiälen liggia några Klippor /
 them låter man om baafbord / och Kråfön som lig-
 ger västan för Jdhöfund / sampt medh någre Stiår
 ther södher aff / om styrebord / och löper in åt Spore-
 fund / låtandes Sporberg / ther Kasan står vppå /
 om styrebord / och sätter ther inne i Sundet.

Men til at löpa vth på norre sidhan aff Jdhö-
 fund / låter man Rödhefarten sampt medh bodhan
 ther väster aff medh två deeler waten om styrebord /
 och Stickstiåret medh een deel waten om baafbord.

68 När man är ther vthan för Sundet / sätter man sin
Kosa en öst nordost an / håller Kafen och Norrevd-
den aff Stickskiäret öfwer itt / låter så Blackan om
Snyrebord / och Gladöfist sampt Flottan som för-
berörde är om baakbord.

Isfrån Norre Bdden at löpa at Jungfrun / är
Kosan en södhväst til södher två mjl. Jungfrun
är en högh rund Kiennig / diup på alla sidhor /
man kan ther sätta sönnen före på fempton eller
sexton sampner.

Isfrån Jungfrun i een södhväst så västligh fy-
ra mjl ligger Wälö / som är en Skogö / ther innan
eller Västan före är een Hamn / til at löpa
ther in isfrån Jungfrun komende / när man går söd-
väst så västligh an / får man twenne ögar för och /
the twenne österste / som liggia öster och väster een
fierdingz mjl isfrån hwar andra / äre 2. små Skogz-
skiär / thet österste heeter Tecton / then västra
Sandskiären / them skal man låta bådha om baak-
bord. Nordväst isfrån Sandskiäret een halff fier-
dingz mjl ligger then tridie öhn / som kallas Rund-
ön / och strecker sigh norr och södher / är en halff mjl
lång / all öfwerwärt medh skogh. Södoft twers af
samma öö ligger itt Steenreff / itt Göttingzskott i-
från landet / man låter samma öö medh två deeler
Watn om Snyrebord / och Sandskiäret sampt een
deel watn om baakbord / sätter ther innan för sun-
det

302

Det jempte een öhr som ligger aff Sandön een halff 69
fierdendeels mül/ther står en stor steen oppå / man
kan löpa Wäster medh Wällön / och vth på södher
sidhan / ther är itt Lopp / för then som ther är
bekant.

Isfrån Jungfrun at löpa at Calmarsund / lå-
ter man Jungfrun om styrebord / och löper så en söd-
söd väst långz medh Sland.

Uff Wällö Rump en stor halff mül i en södhöft
är en blind Klippa / som fallas Demban / man fel-
lier Sland närmest. Isfrån Nerre Vdden til
Borchholm är siw mül / twers aff Borchholm isfrån
Sland : een väst nordväst skiuter vth itt Keff een
halff fierdings mül til siös / thet må man intet kom-
ma närmare än på 8. eller 10. sampner. Ther isfrån
til Skeggenås är halff andra mül. Uff Skegge-
nås i en södhöft aff then hwijte Sanden Nordan för
Bagaren / vthskiuter itt SteenKeff itt Göttingz-
stott vth isfrån Landet / thet må man intet komma
närmare än på halff fierde sampn.

Uff Bagharen / hwilken är een Steenöhr som
vthskiuter en södhöföft isfrån Skeggenås / vthski-
uter itt Flack / thet må man intet komma närmare än
på halff fierde sampn.

Södsöföft isfrån Skeggenås in på Sland / är e-
tweenne bara Plazar / påseende såsom tveenne små
Swedh / man löper så längde in om Bagaren på
K iij halff

70 halff fierde eller fyra samprner / at man får bemelte
flette Plazar twers ifrån sigh/hwar aff man sedan
skal hafwa stamhåll / och thet andra stamhåll aff
then högste Skoghen på Borkenåhs/ hwilket man
skal hafwa föröth/ och then söderste Plagen achter
vth/ och går så södhwäst til wäst an/ til thes man
får the österste Rundeler aff Gullmarslott öfwer
eens/ stemmer sedhan åt Grimstjärskang/ hållandes
Skangen rätt föröth/ och then innerste branten aff
Skoghen in moot Edhet på Skieggens achter vth/
ther strecker sigh Kosan en södsödhwäst/ och en nord-
nordost/ då låter man Tronegrundet om baakbord/
som ligger Nordost til Nordan ifrån Skalla en stor
halff myl/ hwar på borde wäl liggia een Tonna/
effter ther är intet mehr än 6. foot Watn.

Söddher til Wäst an ifrån Bagaren tree fier-
dings myl liggia någre små Hollmar / som kallas
Kallshollmarna/ hwar aff i nord til östan vthstiuter
en Band / then må man intet komma närmare än
på fyra samprner/ ther har man i Färwatnet ojempr
Grund i n moot Skalla/ om fyra/ fem och sex sam-
prner. Skalla låter man om baakbord/ och Knar-
ren sampt medh Jöfswaldz grundet/ som stiuter en
södhöst aff Knarren / thesöre låter man två deeler
Watn åt Knarren/ och tridie åt Skalla/ man haf-
wer ther i Färwatnet halff tridie samprner / man
kan sättia ther på Redden på fyra eller fem samprner.

På

På Josphwaldz Grundet skulle och liggia een 71
Tonna/then låter man om styrebord.

Til at vthlöpa aff Gallmarsund på södre sidan
låter man Ternehöhren om styrebord/hwilkén ár en
lång steenörd/Nordost aff samma öhr itt godh Mus-
queteskott/plågar stå en Kemmare/man låter sam-
ma öhr medh Grundet sampt Kemmaren om styre-
bord/och stemmer så wåsterst på Grimstiår. Ost-
Nordost aff Grimstiår itt gott Musqueteskott/ár
een lågh steenöhr som kallas Prestöhren. Nord-
wäst lytet aff samma öhr een Steen/then låter man
om baakbord/och må man intet komma honom när-
mare än på halff fierde sampt / och Grimstier blif-
wer om styrebord / och löper man så middsundes
ther igenom/gåendes södher til wåster an långz S-
land,

Södher ifrån Grimstiår een halff mül liggia
några små och lågha Gråshollmar / som kallas
Swanhollmarna/ther vthstiuter något flacht/ther
må man intet komma förnär.

Södh/södhwäst två mül ifrån Gallmar / vth-
stiuter een Vdd aff Smålandz sidhan / som kallas
Hofma/hwilkén hafwer sitt Nampt aff en Kyrkia
som ther strax hoos ligger / ther twers södhöst aff/
liggia några Steenöhrar/södhöst aff samma öhrar
vthstiuter itt Grund een godh fierdings mül/thersö-
re til at sty samma Grund / når man löper ifrån
Grim-

72 Grimstfiär låter man twenne deeler Wain om styrebord åt Småland/ och tridie deelen om baakbord til Sland.

Fem mjl ifrån Callmar ligger Berghquarahampn en södhöfdwäst.

Ifrån Bergquarahampn två mjl en södhöfdwäst ligger Stadhen Christianopell/ ther Nordan före är een liden Hampn för Skutor. Vthan förre på Redden kan man sättia på tjo eller tolf sampner.

Om Södher Vdden aff Sland.

Ifrån Callmar til söder Vdden är 8. mjl/ther på står een Skogslund/som kallas Vthby lund / vthan för skoghen är itt gammalt Kapell/ och vthan för Kapellet itt stoort Hagetorns Tråå/hwilket är en godh Rånning när man kommer aff siön / ther hoos är itt Fiskieleger. Aff södre Vdden vthskuter itt stoort steenReff en södhöfdwäst en halff andra mjl til siös / thet må man intet komma närmare än på 8. eller 9. sampner.

Ifrån södher Vdden två mjl vthan på Landet jempt Gråsgårdz Kyrkian/hwilken är then andra ifrån södre Vdden/ ligger Gråsgårdz Hampn om 7. foot Wain/ som strecker sigh in en Nordwäst achter om itt steenreff/ när man är in om steenrefswet

löper man een Nordnordost/litet långz medh Ref- 73
 wet/och sätter ther på 12, eller 13, foot. Ther lig-
 gia och Steenar inne i Inlopet. Ther vthan fö-
 re een halff mjl är itt trindt Grund aff thet diupet
 på 7, sampner långz Landet / ther på är allena 8.
 foot wæn / hwarföre må man icke komma Sland
 vthan på närmare än 9, sampner/om han icke weet
 theste bättre märcken på samma Grund / Ifrån sö-
 der Bdden kommande / när man wil åth Galmar/
 går man Nord til östan an åth Grimstär/låtandes
 twenne deelar wæn om baakbord åt Småland /
 och tredie deelen om styrebord åth Sland / men Lo-
 verer man ther innåt / skal man intet thera Landet
 komma närmare än på 7, sampner. Emellan sö-
 der Bdden och Christianobel i Fahrwatnet hafwer
 man 18, sampner/ och sedan innåt Grimstär 16, 14,
 12, och 10, sampner/in moot Grimstär alt grunda-
 re aff 8, och 7, sampner.

Kooserne ifrån Söder Bdden.

	Hoborg/ Nordost til Östan	18	
	Windo/ Öst til Nordan	48	
	Ljbo på Rurland/ Östan så Södligh	43	
	Memel/ Öst til Söder så Södligh	42	
	Pillow/ Södoft til Östan	38	
Til	Reserhöfft/ Södoft så Östligh	24	Myler.
	Refstoll/ Södh södoft	20	
	Boswersreeff/ Södwäst så Södligh	20	
	Hamers hws/ Södwäst til Wästän	18	
	(Vthelippan/ Wäst Södwäst	7	

Om Norre Vdden.

Från Norre Vdden i Nordost halffandra myl
ligger en Bank aff 6. 7. 8. sampner groff sand.

Emellan Banken och Norre Vdden hafwer
man 20. sampner.

Nordan efterkommande om Mattetydh när
man får grund aff samma Bank / sätter man sin
Kosa een öst södost / til thes man kommer på 20. eller
25. sampner. Så sätter man sin Kosa een söd söd-
väst långz medh Sland.

Från Norre Vdden een myl sönnan före / be-
skriuter ut flack aff Sland / ther kan man sätta på
10. eller 12. sampner för en Nordväst och Västligh
Wind / och sönnan för thet flacket är een Bucht in /
Norre Vdden kan man löpa om kring på Lodh om
10. eller 12. sampner / såsom ock sätta ther vnder om
västan före / emellan Steenberget och Vdden långz
Landet på 10. 12. och 14. sampner. På östre sidan
strax widh Vdden är een stoor Byk eller flada in
om 6. foot waen / som kallas Geterum Hampn :
Inne i Inlopet liggia twenne små Holmar / them lå-
ter man om skrebord / när man löper ther in.

Tre myl från Norre Vdden på Sland / jäm-
te then tredie Kyrckian söder åth som kallas Källa
Kyrckia / ligger Källa Hampn / på förb. de Kyr-
kia hwilken står nedre widh siön på östre sidan aff
Sland

Sland är ett lätet spissigt Torn mitt på Taket / söd- 75
öst en liden halff tierdings wågh aff samma Kyrckia
är theenne Hampn / ther går 8. eller 9. foot waten in
achter om en liden steenöhr / om man wil in i samma
Hampn / skal man löpa så at man får Källa Kyrckia
ifrån sigh i en Nordwäst / och gå så en Nordwäst an
åth Landet / så blifwer man warse tvenne små Fi-
stfiarebodhar i stranden / strax ther Nordöst ifrån
warder man warse een Steenkista i Hampnen / e-
mellan sielfwa Landet och steenöhren / ther löper
man achter om / låtandes henne om styrbord / och
sätter ther innan före på 9. foot waten.

Strax Nordan för bemålte steenöhr vthskiu-
ter aff Sland i öst södöst ett Reeff een halff mjl til
Sids.

Sönnan för Källa hampn eller Fistfiarebodan
som förb. t är / är ett landlöst grund aff 6. foot waten
ett Gottlingzskott ifrån Landet / them må man wa-
ra förtänckt på när man wil löpa in i Källa hampn /
eller ther längs vth medh Sland.

Sönnan för Källa 2. mjl är Gårholms hampn
in / emellan Furrod och Löb Kyrckia / hwilka Kyr-
kior äre then 5. och 6. ifrå Norra Bdden aff Sland /
ther går 10. foot waten in achter om en Gråshol-
ma / wil man ther in til Redd medh små fahrkostar /
skal man löpa så / at man är mitt emellan Furrod och
Löb Kyrckior / gå så en Nordwäst an åth Sland /

76 så warder man warse een Skang föröth på Sland
 neder widh Siön/hwilken Skang ligger strax sönnan
 för Gårholms Hampn/ Nordost aff samma
 Skang itt Göttingsskott är een Gråsholma/then
 låter man om styrebord/och Skansen om baakbord/
 och löper så emellan Hälman och Sland/lätandes
 twenne deelar Watn om baakbord / och tridie deelen
 om styrebord. Inlopet strecker sigh Nord=
 nordost/och sätter man ther emellan Hollmen och
 sielwa Sland på tolff foot watn/på then Holman
 borde stå een Spärra medh en Tunna på för kån=
 ning skull.

• Två mjl sönnan för Gårholmen är och en
 Hampn/som kallas Sikwarp / ther hoos står itt
 gammalt Kapell / then Hampnen är intet myckie
 brukligt effter en södhöfodost blåser ther öpet in.
 Ifrån Jungfrun i Wesser halff and: a mjl ligger en
 Sö som kallas Fuhrön/ther på är ingen skogh meer
 än tree Trään som stå på then södhöfod Bdden / aff
 hwilken vthskinter itt Keff i södhöfoden halff mjl til
 söds/thenne Sö sampt Kefwet låter man om styre=
 bord/när man löper åt Wällö/ som ligger södwäst
 ifrån Jungfrun 4. mjl / och vthan för Wällö tree
 Skär/ som förbenemdt är. Aff then tridie/ som
 kallas Rundön/ ligger i nordost itt Skär/Rödh=
 skär widh Hampn / itt Göttingsskott / hwilket
 sampt medh Rundön man låter om styrebord / när
 man löper åt Wällö.

Roo

Til	Jdhöfund / Nordväst til Nordan	6]	
	Bahrund / Nordan så östllgh	12]	
	Landzort / NordNordost	20]	
	Karshögar / Öst til Söðher	7]	
	Hoborg / Söðhost.	10. eller 11]	Myster.
	Pillo / Söðhost til Söðher	46]	
	Referhöffe / Söðhsödoft	34]	
	Reffkoll / Söðher	35]	
	Jungfrun / Söðhväst	2]	

Om Christianobell.

Christianobell är een liten Stadh vthi Bleking belägen / som för berördt är / ther sönnan eller söðhost aff en halff mül til Siöds vstkiuter itt Reff.

Söðhsöd väst sex mül ifrån Christianobell ligger een Skogzö / som heeter Vthlengian / emellan bemelte dö och Christianobell i Vochten är och een dö / som kallas Storkö / ther boor Folck på / emellan Storkö om Vthlengian är itt Loep / doch klippoe och steenigh / ther östan före långz Blekings siðhor är handot och ojempt steengrund / aff fyra / sem / sex / otta och tijo sampnar länge til siös.

Söðhsöd hväst ifrån Vthlengian en liten mül ligger några små Klippor / som kallas Vthklippan / ther när aff i sundet är itt Grund om 6. foot Vatn / två mül östan för bemelte Klippor hafver man 25.

78 sampnar gran hwiſt Sand medh små ſwarta korn
vthi.

Wäſter ifrån Vthſlippan ſitw mül in i Blee-
kings Bochten ligger een högh Holma/ ſom kallas
Hannö/ hwar på år och itt Fiſtleger/ ther Wäſtan
före kan man ſättia på otta / tijo eller tolf ſampnar
om een år beſatt i Bochten aff öſtan eller ſödhöſt
Wind.

Itt Götſtingſkott Nordnordöſt ther ifrån lig-
ger een lüten Hollma/ ſom kallas Malquer / Wäſt
til ſöder ifrån Hannö ligger Ahuſ/ ther är itt lüte
Inlopp/ ther ofwan före en mül ligger Chriſtianſtad/
Wäſter ifrån Hannö en halff mül/ ligger een Bdd/
ſom kallas Liſtershuſwudh / Nordan för ſamma
Bdd är een ſtoor Wyl / ſom kallas Dukewyl / och
Norr ifrån Hannö 2. mül ligger Bokull / ther är
godh Redd för then ther är beſant.

Om Borneholm.

Borneholm är een högh Sö/ och ſtrecker ſigh
i een Nordnordwäſt/ och en ſödhöſt / på then
norreſte Bdden ſtår itt Slot ſom heeter Hammarſ
Hus Nordöſt ifrån Slottet är een Bocht ſom kal-
las Sandwiken/ ther kan man ſättia för een ſödh-
wäſt Wind på fiorton eller ſexton ſampner/ på then
ſödoſt ſidhan ligger een lüten Stadh / ſom kallas
Nex

Nex / ther södhöst aff kan man sättia för een wäst= 79
ligh och een södhwäst Wind på tolf eller fiorton
fampner Sandgrund. Ther sönnan före aff then
södherste Vdden vthstiuter itt Glack som kallas
Boswers Ress/een lüten halff mjl til siös/ther kan
man löpa öfwer på siw/otta eller tjo fampner. På
then södhwäst siidhan är och een lüten Stadh som
kallas Rottnö/ther vnder kan man och sättia för en
Nordost Wind på tjo eller tolf fampner. Sönnan
för bemelte Stadh ligger een Steen itt Götlingz=
skott ifrån Landet / man må intet komma Landet
ther för när. Wästän för Hammershus strax wä=
stän före kan man och sättia på sexton eller aderton
fampner groff Sand. Twå mjl i en öst nordost i=
från Hammarshuus/tree mjl en Nordnordost i=
från Boswersress / och halff annor mjl Nordost
tvers ifrån Borneholm/liggia Ertholmarna/ther
inne är een lüten Hampn/som strecker sigh i en nord=
ost in emellan Klipporna fyra fampner diup. Ertholmarna
äre några små bara Berghollmar och
Klippor / diupt på alla siidhor / at man får löpa
them rundt om på alla siidhor / doch icke
komma them för när.

Koo

80 Rooserne ifrån Borneholm / och först
ifrån Bowers Keff.

	Ertholmarna / Nord Nordost	31	
	Södher Vdden / Nordost	20	
	Nemell / Öst så Nordligh	56	
Til	Lübo på Ruhland / Öst til Nordan	58	Mäler.
	Keserhöffe / Östan	30	
	Keffkoll / Öst til Södher	18	
	Kollberg / Södher til Östan	12	
	Gripewäldzöö / Södhväst til Västan	13	
	Tasmund / Väst Södhväst	12	

Ifrån Hammarshuus

	Gripewäldzöö / een SödhSödhväst	15	
	Tornebus / Södhväst til Västan wäl så wästligh	15	
	Mön / Väst så söbbligh	15	
	Pfalsterbo / Väst så Nordligh	14	
	Rstå / Väst Nordväst	6	
Til	Sandhammar / Nordväst	4	Mäler.
	Land / Nord til Östan	9	
	Konneby / Nord Nordost	12	
	Vehklippan / Nordost	14	
	Södher Vdden / Nordost til Östan	18	
	Hoborg / Nordost til Östan	36	
	Östergarn / Nordost til Östan så östligh	46	
	Hundzort / Nordost til Östan så östligh	78	
	Ertholmarna / Öst Nordost	2	

Ifrån

Ifrån Ertholmarna til Windo öst nordost 81
64. myl.

Emellan Sandhammar och Yska vthskuter sig
itt flack i een södhöft en halff myl ifrån Landet / ther
kan man lodha sigh öfver på sitw eller otta sampner.
Nordan för Sandhammer en myl är Sottners-
hampn / ther vnder kan man sättia för en Västligh
och Nordväst Wind / på otta eller tijo samner.

Om Danske Möön.

Möön är en stor högh Sö / och strecker sigh
öster och väster / nordost på Sön är itt höghdt brande
Krytberg. I Nordan aff Möön vthskuter sigh
itt lütet Kess en fierdings myl / ther baak före kan
man sättia för en södväst eller södhligh Wind / på
sitw / otta eller tijo samner.

Emellan Möön och Seeland är ock itt lütet
Sund / ther hoos en By / som kallas Breste. När
man wil löpa åt Sundet eller Helsingöhr / östan eff-
terkommande / låter man Möön om baakbord / och
Falsterbo om styrbord.

Ifrån Möön til Psalsterboreff Nord til östan
är tree myl / sammaledes ifrån Möön til Steffwans
Nordväst til Nordan 3. myl.

Steffwans är en högh brande Bdd / som lig-
ger södost på Siöland / ther på står een Kyrkia / öst
M nord

82 nordost z. mqler ifrån Ståffwens är Psalsterboo
 Kess. Under Ståffwens kan man sätta på tyo/
 tolf eller fiorton sampner.

Om Psalsterbo.

Psalsterbo är een Bdd / som vefstiuter aff Skå-
 ne / och ther på een Stadh / hwilken hafwer sitt
 namn aff Bdden : Ther aff vefstiuter itt Kess
 södhwäst een mql til söds / hwar på plågar liggia en
 Tonna på fem sampner. Skan effterkommande /
 kan man intet wäl lodha thet Kesswet / effter thet är
 brandt södhöst oppå / ther i Stadhen plågar man
 om Höstetjdh hafwa Eld på itt Fyrbåken om Nat-
 tetjdh för Kesswet skull / hwar effter man weet sigh
 för Kesswet at wachta. Märken oppå samma
 Kess äre thesse : När Kyrkian i Staden och Slos-
 tet giöra itt / så är man urther på Kesswet / man må in-
 tet komma Kesswet närmare än på sju sampner om
 Mattetjdh på Hösten / vthan eller innan komman-
 de / när man seer Elden en Nordost ifrån sigh / så
 är man urther på Kesswet / så tappas Elden bort /
 så at man honom intet see kan / men så snart man
 hafwer Kesswet passerat / lysa på hwilken sida thet
 är / så får man åter see Elden.

En Nordnordost ifrån Kesswet halff andra
 milj är itt blinde Grund / som kallas Swijnflacket /
 ther

ther på år otta foot Batn / ther skal man wachta 8;
sigh före når man ther Loverar. Ifrån Psalterbo
Kess til Draakö Kess eller Grunderna / som är e=
mellan Draakö och Saltholma / når man wil löpa
åt Helsingöhr / år Koosan Nord til östan så östligh
fyra milj / på Draakö Kess plågar liggia een Ton=
na / then låter man om baakbord. Kesswet stuter
aff Umakaren en södosst. Märkien oppå samma
Kess / når thet höga spitzige Tornet i Kiöpenhamn
kommer på then södre halfwan aff Skoghen på U=
makaren / så år man tempt medh Kesswet / hos sam=
ma Kess i Farwatnet hafwer man half femte sampn
Steengrund / och håller måst samma diup / til thes
man kommer twers för Byn / som ligger på Uma=
karen. Ifrån Draakö Kess igenom Grunderna
streckes sigh Koosan i Nord så wästligh / ther blifwa
4. Tunnor om baakbord / som liggia på Medelgrun=
det / then första på Kasperknå / then andra söderst på
Medelgrundet / then tridie mitt för Medelgrun=
det / then fierde norrest på Medelgrundet. Wil
man löpa Kongzdiupet in åt Kiöpenhamn / skal
man / når man får längden aff Kaspersknå Tonnen /
och Märkien aff Hospitalet medh thet kullotta Tor=
net / så at the göra itt / går man nordwäst an på tree
eller fyra sampner långz Umakaren / låtandes Ka=
sperknå Tonnen om baakbord / och Medelgrundet
om styrebord / hållandes Hospitalet och Tornet râte

14 förvth öfvereens / til thes man får en Zöna förvth / som ligger på thet Kestwet / hwilket kallas Kessal / vthskutandes aff Umakaren i en Nordost / och skal man låta Zonnan om baakbord / löpandes så långz medh Siöland at Blockhuset / som ligger vthan för Kiöpenhampns Stadh / låtendes thet ock om baakbord. Men ifrån Helsingöhr kommande / och wil löpa at Kiöpenhamn / låter man Medelgrundet om baakbord / och föllier Siöland långz vch medh på fyra eller fem sampnar.

Öftan för Medelgrundet en fierdingz mjöl ligger Salthollman / hwilken sigh strecker Norr och södher / som är itt lågde Land. Salthollman kan man Lodha på 6. sampner.

Men när man emellan Saltholmen och Medelgrunden Loverar / på hwilken sidha man ankommer / och thet grönnar vp en Aln / skal man strax leggia öfwer / ty ther är brandt på båda sidhor. Mitt i Fahrwatnet ther emellan hafwer man siw och otta sampner. Man får ther och sättia / ther så om trenger i temmeligh Ankergrund.

Öfter om Saltholmen är och itt diup at Malmö / hwilken Stadh ligger på Skonen halff tridie mjöl öftan för Saltholmē / mellan Malmö och Saltholmen får man och löpa at Landzkrona / sammaledes at Helsingöhr medh små Skep / doch icke myckit brukeligt / för the Kess som skute aff Salthollman och aff Kalckonen widh Malmö. När=

Mårken vppå förb.te Tonnor : Först / then
Tonnan på Kaspersknå ligger Nordan ifrån Kiö-
penhamn / emellan Kasperknå och bemelte Kiö-
penhamn är itt Hospital / nedher widh siökanten /
såsom ock ther ofrwan före itt kullof Torn / när sam-
ma Torn och Hospital göra itt / och man hafwer
them en Nordväst ifrån sigh / tå år man jempte be-
melte Tonna på 6. sampner. Märkien på then sö-
derste Tonnan på Medelgrundet äre thesse : När
Slottet och thet smala Kyrkiotornet i Kiöpen-
hamn komma öfwer ens / tå år man jempte samma
Tonna / ther hafwer man i Fahrwatnet siw och ofta
sampner / man går alt samma Koosa Nordan och
Nord til Västan an.

Märkien vppå then norderste Tonnan på Me-
delgrundet äre thesse : Västan för Kiöpenhamn
op i Landet äre trenne Hymplar / när the komma
på then norderste Kanten aff Stadhen / tå år man
jempte then Nordeste Tonnan / i Fahrwatnet haf-
wer man siw eller ofta sampner. Man går nord
til västan an åt Helsingöhr / hwilket ligger fem mül
ther ifrån / Nordan så västligh.

Vppå Been (som år en Sö een halff mül
lång) står en Kyrkia / och ligger tree mül ifrån Salt-
holmen / samma Sö låter man om Skrebord / ther
ifrån år til Helsingöhr Nord til västan halff andra
mül / östan för Helsingöhrs Stadh sätter man på
tolff sampner.

M iij

Ifrån

Ifrån Helsingöhr at löpa at Kollen är Kolan
 Nordväst treë myl. Strax vthan för Helsingöhr
 ligger Lappesand/vppå hwilket är bygdt itt Block-
 hus/ther får man lodha på otta eller nio sampner/
 man låter thet om baakbord. Halff annor myl in-
 nan för Kollan ligger Swynbodhan / hwilke är e-
 flemme och blinde Grund/them låter man om styre-
 rebord/manå mintet komma them förnär.

Kollen är en högh floor svart Bdd / diup in
 mooe Landet/hwar på står itt Fyrbåken/ther plå-
 gar hållas Eld vthi om Höstnätterne.

Ifrån Helsingöhr/til at löpa at Östersjön/kan
 man således finna förb.de Zonnor igen/nembligent:
 Först skal man löpa in på 6. sampner vnder Skogz-
 huswud / som ligger Nordan för Kiöpenhamn/
 och gå säjen södh/södost an på the sex sampner / in e-
 mot Medelgrundet/ther man får benembde Mär-
 tien igen/som tilförne omrörde är.

Roserne ifrån PfalsterboRef.

Til	{ Mön/Södh til Wästän	3	} Myter.
	{ Ståffwens/Wäst til Södh	2	
	{ DraaköRef/Nord til Östan	4	
	{ Borenholm/Östan	14	
	{ Zwätmön/Södost	12	
	{ Tornebusch/Södh/södost så södhligh	10	

Gm

Om Tornebusch eller Hedenkö.

87 583

Tornebusch är then Wästerste Bdden aff Lante Rügen / itt högh Sandberg / ther sönnan före är itt diup in åt Stralsund aff 6. foot watern/Gällen benämnd. Estan för Tornebusch fines itt lütet diup om tree foot in åt Stralsund / vnder Tornebusch kan man sättia för en öst södost och en södlig Wind på fem eller sex fampner.

Ifrån Tornebusch åt Dasser strecker sigh Rosan Wäst så södhlig fem mtl / ther emellan är alt flack och ojempt Watern/aff fem/ tree och fyra fampner.

Roserne ifrån Tornebusch.

	Dasser/ Wäst så södhlig	5	
	Gistersköff/Wäst Nordwäst	8	
	Grönsund/Nordwäst	9	
Til	Mödn/Nord Nordwäst	7	
	Pfalsterbo Keff / Nord Nordwäst så Nordlig	10	Mtler.
	Hammarshws / Nordost til Estan	15	
	Swyrtelödn/Nordost til Estan	3	

Om Dasser.

Dasser är en stor skog Bdd / hwar aff och skuter

82 stuter itt brede flack i nordnordväst en halff mjl/
 hwilket man öfwer lodha kan på 5. 6. och 7. samnr.
 Ifrån Dasser åt Warmynd för Kostock är Kosan
 södhväst 4. mjl. Sönnan för Dasser en mjl lig-
 ger itt lütet Inlop om 3. foot Watn åt Ribbnäs/
 som kallas Malchagen / ther vthmedh på södre si-
 dhan står en Skanz på itt Sandberg / Västan för
 Skanzen är en stoor By på en högh Backa.

Til at löpa ifrån Dasser åt Wismar / går man
 södhväst til västan så västligh an åt Boof tyo mjl/
 hwilket är itt högde längde Sandberg / södhväst på
 Sandberget / ther thet endas / står en Kyrkia / som
 kallas Pogram / strax södhväst ifrån Kyrkian een
 rundt swart Hympel / och södväst ifrån Hympele-
 en half mjl är en lågh Skogh / nordväst aff samma
 skogh vthstiuter itt Sandflack en halff mjl til siös /
 thet kan man löpa öfwer på 4. eller 5. sampner. Ther
 sönnan före vthstiuter en stoor Bocht / emellan Pöl
 och förb.te Skogh / inne i Bochten står en Kyrkia /
 som kallas Gistrow. Pöl ligger Nordan för Wis-
 mar en mjl / som är itt lütet Land en halff mjl länge
 och lyka så brede / ther på står en Kyrkia sampt itt
 Slott och några Byar / ther västan före går Wis-
 mars diup in / som man löper åt benämde Stadh.

Wil man segla Tonnedrupet åt Wismar / som
 strecker sigh in emellan Haneball och Pöl / moste man
 achtas at när man är på förb.te flack vthan för
 Si-

585
stro/på s. sampner/löper man så at man får Wiß= 89
marßtornen öfwer en By/hwilken ligger näst then
Byn/som är på then wästerste Bdden aff Pöl/ och
man går en södh/södhwäst an at Wästre Bdden på
Pöl/så länge at man får Tonnen igen/ som ligger
aff Nordwäst Bdden på Pöl/på tree sampner/then
låter man om baakbord / och emellan Tonnan och
Gistrows flack hafwer man 6. och 7. samner diupe/
man låter Tonnan/som sagdt är/om baakbord/och
föllier Pöl på Lodh på tree sampner / til theß man
kommer in på thet andra Farwatnet som man löper
in at Medeldiupet / Wäst södhwäst ifrån Tonnan
itt litet stycke / äre twenne runde Sandbankar/
hwilke kallas Platan/them låter man om styrbord.
Ifrån Kyrkian som står på Pöl/Nordwäst til nor-
dan een liden halff mjöl/ligger Haniball/ som är itt
SandKeff om siw foot wath.

Benambde Haniball är brant på nordost och
östre/sampt ost/södhöst sydhan/så at man honom in-
tet wäl kan anlöpa medh Lodh. Tonnediupet är
itt frångdt diup / och intet rådheligit medh stoor
Skep ther at inlöpa/vthan man theste bättre är be-
fande.

Wästän för Haniball är Medeldiupet / och
strecker sigh en södh/södost in. Märkien til at löpa
ther in/äre thesse: Inne i Wißmar stå twenne hö-
ga Torn / thet wästre är tiockt och fullodt / thet
N östre

90 östre smale och spissigt / och Kyrkian kallas S. Nicolai Kyrkia / ther thet smalste Tornet står på. När man kommer vthan för Haniball / och wil Medeldiupet in / skal man löpa så / at man får thet östre smala Tornet aff S. Nicolai Kyrkia något när i hoop medh Västre Vdden aff Pöl / och hålla them så stående / gåendes en södhödoft in / låtandes Haniball om Baakbord / och Lipsin / som är en lütchen Gråsholma / om Skrebord / aff hwilken Holma utskuter på alla sydhor långgrund : Vthi samma Inlopp äre twenne Banckar / på then första hafwer man widh pass sexton foot / sedhan får man sex och siofampner. Västan för Wismar är itt högde Land / och västan för samma höghe Land synes twenne Sandberg när hoos hwar annan / när samma Sandberg synes öfwer Lipsen / så är man innom then yterste Bancken / och löper man Pöl närmest / låtandes twenne deeler Watn om Skrebord / och then tridie åt Pöl om baakbord. Emellan Lipsen och Pöl är then andra Bancken om treefampner. Ther innan före i Fahrwaetnet hafwer man fyra och halff fierde fampner. Södhör aff then Byn som är innan för Pöls Vdden / ligger itt Steengrund / nästan mitt emellan bådhe Landen / thet låter man om Skrebord / när man löper in / och stannar på Skanzen som är på Hwalsfiken. När man är kommen in om Steengrundet / låter man 2.

deeler watn om styrebord åt fasta Landet / och en deel ⁹⁷
om bakbord åt Hwalsfiske / ther är 12. foot watn / och
löper så in moor Pålerne / hwilke liggia en fierdings
mål vthan för Stadhen / och sätter ther på 2. sam-
pner / men medh diupgående Skip moeste man sätta
utan för Stanken på tree eller half fierde sampne.

Til at löpa ifrån Wismars Redd åt Tra-
münde / hwilket är sex mål / strecker sigh Rosan mest
en wäst nordwäst långz medh Landet Krüserort för-
by / hwilke äre twenne Sandberg / thet ena kallas
floore / och thet ander lilla Krüserort / och är alt
reent Fahrwatn långz medh Landet / så at man kan
föllia thet medh Lodh på 7. 8. eller 9. sampner / såsom
ock sätta vthan för Medeldiupt på 8. eller 9. sampr.

Emellan Dasser och Tragnynd äre fempton
mål / och strecker sigh Rosan wäst södh wäst. I Ren-
nan hafwer man tolf eller fiorton sampner / kom-
mer man Meckelborgz sidhan förnär / hafwer man
Sand / kommer man Danmarkz sidhan förnär /
ther är Steengrund.

Wil man sätta på Lybeste Redden / kan man
thet göra på fem / siw eller otta sampner. Wil man
ock löpa in i Tragnynd / skal man hålla Krüsiortnet
och Lyctan öfwer ens / elliest äre ther twenne bål-
ner inne widh Inlopet / hwar effter man sigh rätta
kan / man hafwer ther 11. eller 12. foot watn.

Ifrån Dasser är Gisters Keff wästnordwäst /
N 4 hwil-

62 hwilket sigh uthstiuter aff Falster på Danmarckz=
 siidhan/ och är itt slemte Refs/thereföre må man pruf=
 sa Dasser/och löpa ther öfwer på fem / sex eller siw
 fampner.

Grönsund ligger Nordnordväst ifrån Si=
 sters/hwilket strecker sigh Nordväst in emellan La=
 land och Danska Mön/österst i sundet är en Sand=
 banc/ som kallas Fälken/then får man löpa bådha
 siidhor/doch olyka diupt/läter man Fälken om sty=
 rebord/och föllier Laland/ther hafwer man 8. foot
 watn.Men föllier man Mönsiidhan och låter Fäl=
 ken ombakbord/får man tjo eller elff foot diupt/på
 Mönsiidan liggia några Ensteenar/hwarföre man
 skall prufsa Fälken / ther innan för Sundet ligger
 Stubkiöping på Laland.

Om Lante Rygen.

Ifrån Tornebusch/Nordost så östlich tree myl
 ligger Hwitemön/som är en brande Bodd/ och ther
 på een högh Sandhympe / påseende som itt hēgde
 Hwß/ther är diupt inne moot Landet/ther aff lig=
 ger itt låtet Steenreff i Nordnordväst/ och är brå
 diupt in emoot Refwet / så at man thet intet kan sö=
 fia medh Lodh.

Ifrån Hwitemön at Zafmund en södhfödhoff
 är två myl/och ther emellan en stoor Bocht/ ther
 inne

inne kan man sättia för en södhlig Wind/ på tyo el- 93
ler tolf sampner.

Jasmond är itt högde Skogzland på then
Nordost sijdhan heel brandt/vithi samma brant äre
tree hwyte Krutberg/som kallas Kongzstolen/man
kan sättia östan för Jasmond på tyo eller tolf sam-
pner/för en wästän/södhwäst och en södligh wind/
ther är Leergrund.

Jfrån Jasmond ät Pert södher til östan äre 2.
mjl. Pert är en högh SandVdd: En mjl sönnan
för Pert ligger een högh Vdd som kallas Tysere-
höffe/hwar aff i een öster vchskiuter itt Steen Keff
en halff tierdings mjl / thet må man intet komma
närmare än på 4. sampner. Innan för Tyserehöffe
ligger Nydiupet in åt Gripzwäld eller Seralsund/
wil man ther in / låter man Tyserehöffe om styre-
bord/och löper in om på fem/ fyra och tree sampner.

Vithi Nydiupet liggia twenne Tonnor/them
igen at finna/stall man löpa så långde in om Tysere-
höffe förby/at thet högsta Berget aff Pert kommer
i hoop medh Tyserehöffe/och hålla them så ståendes/
gå en södhwäst an/tå får man Tonnorna igen /
then första och andra blifwa om bakbord/man haf-
wer ther 11. foot diupt/ och innan före får man fem
eller sex sampner. Ther står en Kyrkia östan medh
Gripzwäld/ther stemmar man oppå/så länge man
kommer Snobbört förby/som är en lågh Stenöhr/
N iij hwilken

94 hwilken man låter om styrebord / och icke komma
honom närmare än på tre samper.

Ifrån Snobbört sätter man sin Rosa Väster
åt Pallmarort två mjl / then här intet är bekant /
kan söka Logman på Tysserhöfft.

Ifrån Jasmund åt Gripswäldzö een södhöf-
ost är fyra mjl.

Kooserne ifrån Jasmund.

Til	{	Bowerß Keff / Öst Nordost	12	} Myter.
		Kåffkoll / Öst til Nordan så Nordligh	28	
		Kollberg / Öst södhöst	14	
		Sammarßhus / Nordost til Nordan	14	

Om Gripswäldzö.

Gripswäldzö är itt Skogzland / och ligger
två mjl vthan för Vollgast / en luten fierdingz wäg
länge / och rundt om fring Steenstrand / väster åt
vthstiuter itt Keff in moot Rudhön / som ligger
ther ifrån een mjl / vppå samma Keff är fyra eller
fem foot waen. Södhväst ifrån Gripswäldzö
vthstiuter ock itt Keff een fierdingzwägh. Södh-
ost ifrån Gripswäldzö sex mjl vthi södhöst ligger
Swyn / ther är ock itt Inlop / som sigh offta förän-
drar

drar. Gripswäldjö må man icke komma närmare 95
 än på fem eller sex fampner / och sättia ther sönnan
 före en stoor halff myl ifrån Landet / på sju fampner
 är beste Redden / men på sex fampner / sommestans
 oreen Grund.

Wedh Rudhön / som är en liden Sandholma /
 och ligger en myl vthi wästfödhwäst ifrån Gripss=
 wäldjöo finnes itt lytet Inlop åt Stralsund och
 Wollgast om tolf eller elff foot watn.

Twå myl östan för Swyn ligger itt högt Berg /
 som kallas Swynerhöffe / ther aff vthstiuter sigh en
 Band i en nordnordwäst aff tree / fyra / fem / sex och
 sju fampner / fem myl til siös all Sandgrund.

Emellan Swyn och Trepto öster åt / är alt
 flack watn twå myl til siös.

Kooserne ifrån Gripswäldjöo.

Til	{ Bowers Keff / Nordost til Östan	13	Myl.
	{ Hammarshus / NordNordost	15	
	{ Råffkoll / Öst til Nordan så Nordlig	26	
	{ Kollberg / Östan /	12	
	{ Swyn / Södhöst	6	

Til Kollberg är itt lytet Inlop om sex eller sju
 foot watn / emellan twenne Bollwerck / och strecker
 sigh en södhöst in / ther östan före tree myl / finnes
 ock

292
96 och itt lyghet diup in åt Roslin / om fyra eller fem
foot.

Nordost ifrån Roslin 4. mjl / ligger Stadhen
Risvåll / ther år och itt diup in / hwilket sigh offta för-
ändrar.

Fyra mjl Nordost ifrån Risvåld ligger Stolp /
ther til år och itt lytet Inlop om fyra foot.

Twå mjl i en öst Nordost ifrån Stolpe itt gode
stycke vp ifrån siön ligger Råffkoll / som år en högh
swart Hymel / och en godh Ränning.

Ther ifrån i Nordan twå mjl ligger en Band
aff groff Sand / seron sampner diup.

En öst nordost ifrån Råffkoll 12. mjl år Reser-
höfft / ther mitt emellan liggia twenne stoore hwyta
Sandberg / som kallas Bluseckerne / strax ther östan
före finnes en lysten Fleck / som heeter Lijba / och tree
mjl ther östan före en annan lysten Fleck / Sernwis
wedh Nampn.

Om Reserhöfft.

Reserhöfft år en stoore Vdd / öfwerwert medh
Slogh / Nordan effterkommande görs han vp i
tweenne Hympler / ther ifrån strecker sigh Landet åt
Heel södhöst och nordväst fem mjl.

Emellan Reserhöfft och Heel / doch Reserhöffe
närmast / år en lysten Bucht / diupt in emot Landet /
vnder

373
vnder Reserhöfste kan man sättia för een södhligh 27.
Wind på 14. eller 16. sampner.

Heel är år en Vdd aff Cassuben liggiandes 4.
mjl och an för Dantzig/hwar på står en Kyrkia/
ther vnder kan man sättia för en södhväst/wästän/
Nordväst/Nordan och Nordost Wind / doch på
diupt Waen/som är 16. 20. och 30. sampner.

Ifrån Heel åt Dantziger Redd är södhväst
4. mjl.

Ifrån Heel åt Pillow öster är 10. mjl. På
Dantziske Reddan kan man sättia på 7. 8. eller 10.
sampner. I Inlopet är 10. foot waen.

Emellan Heel och Dantziske Redden sluter
sigh Puskerwgl in i en Nordväst/ ther innan för
en Banck/ligger en Stadh som heeter Pust/hwila
ken tilförene hafwer varit itt Siödröfwere Räst.

Kooserne ifrån Reserhöfste.

	[Borneholm/Wäster	30]	
	[Södhher Vdden/Nordväst så wästlig	24]	
	[Norre Vdden/Nordnordväst så nordlig	34]	
Til	[Booborg/Nordan så wästligh	28]	Mjler.
	[Window/Nordost så Östligh	40]	
	[Memell/Öst til Nordan	22]	
	[Pillow/Öst Södost	14]	

Om Pillow.

Pillow är itt Inlop åt Königsberg och Elbin-
g

594
98 gen/ther plågar wara 12. eller 13. foot waten / stre-
cker sigh en öst södost in / plågar ock liggia ther hwij-
ta och swarta Tunnor / the hwijta Tunnor låter man
om baakbord / och the swarta om styrebord. Nord-
ost ifrån diupet en fierdingz wåg står itt Steenhus.
Nordan ther ifrån en mül ligger itt Slot som kal-
las Lokståd / och medh diupet är een stor Skanz /
ther södh södwäst ifrån sätter man på 4. sampter.

Ifrån Pillo i Nordnordost 3. mül ligger Bry-
sterort / hwilken är een högh brande Bdd / på then
Norre sidhan all öfwerwert medh Skogh / ofwan
för Skoghen finnes twenne Sandberg / och lütee
sönnan för Sandbergen een Kyrkia / ther på kan
man känna Landet när man kommer vthur siön.

Nordnordwäst ifrån Brysterort vthstuter itt
Steenreff / een stor fierdingz mül til siös / för hwil-
ket man skall sky. Estan för den, te Brysterort är
Memelske Buchten / medh en Nordwäst eller nord-
ligh Wind / må man intet begifwa sigh ther in / ty
medh samma Wind är intet gott at komma ther och
igen.

Ifrån Brysterort til Memell nordost an colff
mül / ther mitt emellan på Kuriske Naringen (hwil-
ket alt är hympelachtigt Land) stå twenne stora
Sandhymplar hoos hwar andra / som kallas Die-
nesclarna / ther aff känner man Landet. På Pil-
low Redd kan man sättia på 8. 10. 12. eller 14. sam-
pter reen Sandgrund.

Ro-

Kooserne ifrån Willow.

99

595

Til	{ Dantzike Redden / Wäst til Södhæ	12	Måler.
	{ Zeel / Wäster	10	
	{ Reserhöfist / Wästnordwäst så nordlig	14	
	{ Södhæ Vdden / Nordwäst til Wästan	38	
	{ Hooborg / Nord Nordwäst	38	
	{ Torre Vdden / Nordwäst til Nordan	46	
	{ Östergarn / Nord til wästan så nordlig	40	

Wiletalet ifrån Stockholmste eller Swenske Skären / til the Rampnkunnogo- geste Stædher och Inlöpen här Öster sidn.

Ifrån Swenske Sandahampn.

Til	{ Åbo	36	Måler.
	{ Helsingfors	56	
	{ Wåborg	80	
	{ Uusikaupunki	94	
	{ Hangö	73	
	{ Hangö	44	
	{ Hangö	60	
	{ Hangö	62	
	{ Hangö	34	
	{ Hangö på Ruheländ	44	
	{ Hangö	52	

Dij

Ifrån

Från Landzort.

	Wäpby	14	
	Pillow	61	
	Danzig	60	
	Strålsund	78	
	Rostock	80	
Til	Wisimar	87	Måler.
	Lybeck	95	
	Köpenhamn	75	
	Helsingöhr	80	
	Callmar	30	
	Westerwilt	22	

Inköpen åt Narfwen / Ryga / Windo / Me-
 mell / Lybo / Pillow / Danzig / Kollberg / Swyn /
 Nydiupet / Zellen / Rostock / och Inlöpet för Lü-
 beck / förändra sigh offta aff stoor Storm
 och Ißgång / förty ther är
 Wälsand.

F I N I S.

Register på thenna Siöbook.

G M Stensta Sandahamn	1	Kooserne ifrån Dommeshnäs	41
Kooserne ifrån Sandahamn	2	Dm Rindö	41
Dm Inlopet wedh Bihön	2	Kooserne ifrån Rindö	42
Kooserne ifrån Bihön	8	Dm Abreckan	42
Dm Hangö Bdd	8	Dm Rijn/Sorckholm och Manz	42
Kooserne ifrån Hangö Bdd	10	dd	42
Dm Margöön	11	Kooserne ifrån Rijn	43
Kooserne ifrån Margöön	13	Dm Rjögiste Redden och In-	
Dm Brangöb	14	lopet	43
Kooserne ifrån Brangöb	15	Kooserne ifrån Rjiga Stank	45
Dm Midö eller Inlopet til Hels-		Dm Windom	45
singsfors	15	Dm Memell	47
Kooserne ifrån Midö	17	Kooserne ifrån Memell	48
Dm Eckholmen	17	Dm Goteland	48
Kooserne ifrån Eckholmen	19	Dm Jäårön	49
Dm Höghland	19	Dm Östergarn	50
Kooserne ifrån Höghland	20	Kooserne ifrån Östergarn	52
At löpa ifrån Höghland at Bqz-		Dm Hooborg	51
borg	23	Dm Bussmöf	52
Dm Börtö / Tärnar och Wiss-		Kooserne ifrån Hooborg	53
öön	25, 26. och 27.	Dm Karlsöfjär	53
Dm Fahrwaerret at Nyskans	27	Kooserne ifrån Karlsöfjär	55
Dm stoora Rågön	30	Dm Dja eller Landjort	55
Dm Ödenkholmen	31	Dm Harkö	57
Dm Mägöfund	32	Kooserne ifrån Landjort	58
Kooserne ifrån Ödenkholmen	34	Dm Bårsund i Öst Göthe stia	
Dm Dagherort	34	ren	58
Kooserne ifrån Dagherort	36	Dm Swartbodhen	61
Dm Goetsche Sandöb	36	Dm Harköb	62
Kooserne ifrån Goetsche Sandö	37	Dm Idhöfund	63
Dm Rjögste Fahrwaerret	38	Kooserne ifrån Bårsund	65
Kooserne ifrån Löserort	40	At löpa at Sporesund	65
Dm Dommeshnäs	40	Dm Idhön	67
		Dm	

578	Om Wall	68	Kooserne ifrån Psalterbo Ruff	86
	Om Callmarfunds	69	Om Tornebusch eller Hedenföb	87
	Om Södher Bdden	72	Kooserne ifrån Tornebusch	87
	Om Gråfgårdshampn	72	Om Dasser	87
	Om Morre vddē aff Dland 65. och	74	Om Wismars Julop	88
	Kooserne ifrån Morre Bdden	77	Om Lante Rygen	92
	Kooserne ifrån Södher Bdden	73	Kooserne ifrån Jasmund	94
	Om Kella Hampn	74	Om Gripswäldzöb	94
	Om Cårholmss Hampn	75	Kooserne ifrån Gripswäldzö	95
	Om Christianobell	77	Om Reserhöffe	96
	Om Borneholm	78	Kooserne ifrån Reserhöffe	97
	Kooserne ifrån Borneholm	80	Om Pillow	97
	Om Danste Mödn	81	Kooserne ifrån Pillow	99
	Om Psalterbo	82	Ifrån Swenste Sandahampn	99
	Om Fartwagne i Drefund 82. 83. 84.		Ifrån Landjore	100
	(85. och 86.			

En Wissa / siunges effter then Thon:

599

Kommer hqt til migh sågher Gudz Son/2c.

1.

I Herrens Clampn nu reese wij /
Hans helga Englar ståå ofi bñ
Vthi all Wödh och Jahra/
Såsom tu i Egypti Land /
Från Konung Pharaonis Hand
Israel monde föhra.

2.

Wij bidietigh O Herre kår /
Ledsagha ofi sierran och når/
Frelß ofi från allan Wānda/
Wiß ofi then råtta Wāgh at gå /
At Sathan ey ofi skada må /
Tu wārdigas hoos ofi blifwa.

3.

Chwarst wij reese i Werlden här/
På Stö/Sand/eller hwar thet år/
Skall ofi ey Ofall hānda/
Omtu ofi Herre hielper fort/
Wij tå wål til wårt bestemde ort
Medh Glādie monde lenda.

4.

Wālsigne ofi i wårt Förwårff /
Att wij ey råka i Fördårff /
Aff Hierta wij begāra /
Kegera ofi tin Ande o Gudh /
Stryk Reisan wår/wårt Sinn och Modh/
Titt helga Clampn til åhra.

5.

Bewara ofi til Luff och Siäl /
Att wij wandra medh Förstånd och Siäl
I then

680.
I thenne Werlden wränge/
Wår Hånderfwårck bewiſſ rin Klåd/
Kom of til hielp medh Råd och Dåd/
Tå kan of Lycka henda.

6.

Then råtta wåg til Himmlen år/
Iſtu O Chriſte Broder kår /
Tin Dödh haat thet förwårſwat/
Oß Pillegrimmer reck tijn Hand/
Och föhr of til wårt Gåderneſland
Som år thet ewigha Ljfwet.

7.

Hår år ey Frödh eller Roligheet /
Men Mödha/ Sorgh och Vſelheet/
Haat/ Uſwund och Ohylleſt /
Men twert om/ vthi Himmels högde
Stenckes Glädie och mycken Fröjde /
Och Saligheet til fylleſt.

8.

Ty år och nu wårt högſta flijt
Och Långtan til at komma tijt /
Från thenna Werldz Elende /
Hielp of o Gudh at leſwa ſå/
At wij måge tijn Glädie få/
Giff of een ſaligh Ende.

9.

Omkring wår Barn/ Solck/ Hws och Gård
Håldt Hærr Gudh tijn troгна Klåd/
Tigh nu wij them befalla /
Bewara them för Sathans Liſt /
Ty tu åſt theras Hielp förwiſt/
Som of kan hielpa alle/

A M E N.